

Onderwerp:	LTO-Melkmarktbericht, 1 september 2010
Datum:	2 september 2010
Auteur:	Klaas Johan Osinga, <a href="mailto:kjosinga@ltonoord.nl">kjosinga@ltonoord.nl</a>

### Inhoudsopgave:

1. Productie binnen en buiten EU
2. Markt voor basiszuivelproducten: kaas, weipoeder, mager & vol melkpoeder, boter, caseïne, lactose
3. Voorraadsituaties
4. Uitbetaalprijsen
5. Spot- en termijnmarkten, prognoses
6. Ontwikkelingen vraagzijde en mededinging
7. EU- en Amerikaans zuivelmarktbeheer
8. Marktvooruitzichten
9. EU-landbouwbeleid; Farm Bill USA
10. Diverse zaken: halfjaarcijfers Nestlé, Glanbia, Danone; handelsoorlog Mexico-VS; fusie Nordmilch-Humana per 1-1-2011

### Hoofdpunten markt:

1. in veel landen neemt de melkproductie ten opzicht van 2009 de laatste maanden toe met 2-3%, zoals in de VS, Frankrijk en Duitsland. Ook Nieuw Zeeland en Australië lijken meer te kunnen gaan leveren, maar schattingen lopen uiteen.
2. Door hitte en branden in Oost-Europa, het Russische exportverbod en tegenvallende oogsten in China zijn graan- en sojaprijzen gestegen. Dit verhoogt in veel gebieden de kostprijs van melk en vermindert het potentieel voor productiegroei.
3. De *FAO-foodindex* is door de hogere graanprijzen gestegen naar het hoogste niveau van de laatste twee jaar. De FAO index voor vleesprijzen zit op het hoogste niveau van de laatste 20 jaar. De FAO heeft zijn prognose voor de wereldwijde tarweoogst verder verlaagd naar 646 miljoen ton, 5,1% minder dan vorig jaar.
4. Fonterra houdt haar hoge prijsindicatie voor 2010-2011 ongewijzigd, hetgeen wijst op vertrouwen in economische groei en aanhoudende vraag in Oost-Azië.
5. De voorraden zijn over het algemeen kleiner dan 12 maanden geleden, vooral die van boter. Uitzonderingen: Cheddar-voorraden in de VS (5% groter dan in 2009) en de Europese mager melkpoeder interventievoorraden (192.000 ton mager melkpoeder). De handel wil hiervoor niet betalen wat in de internationale markt betaald wordt en waar de prijs de afgelopen week steeg.
6. Uit Europa en Amerika komen gunstige consumptiecijfers. Na de vakanties trekt de vraag in Europa weer aan. De vraag naar zuivel in Rusland en China blijft goed. De EU-export is het eerste halfjaar van 2010 met 14% gegroeid.
7. De groeiende vraag in binnen- en buitenland en beperkte voorraden lijken productiegroei voorlopig te kunnen absorberen en melkprijsdruk te voorkomen.
8. Noteringen per kg (±): Edammer kaas (natuurgerijpt) € 3,15-3,45; Goudse kaas (natuurgerijpt) € 3,30-3,50, vol melkpoeder € 2,70; mager poeder € 2,20; weipoeder (levensmiddelen) € 7,35-7,70; boter € 3,70; caseïne (VS) € 6,70-7,40; lactose (VS) € 0,50-0,60.
9. De internetveiling van Fonterra gaat vanaf nu iedere twee weken plaatsvinden. De veilingnoteringen waren op 1 september gemiddeld 16,9% hoger, na twee maanden

met significante prijsdalingen. De internationale zuivelmarkt gevoelig reageert op (kleine) marktveranderingen.

10. Ondanks dat, blijkt de belangstelling voor termijnmarkten in de zuivel (Chicago, Hannover) nog erg beperkt. Op 8 oktober begint Nieuw Zeeland met een termijnmarkt.

### **Hoofdpunten beleid:**

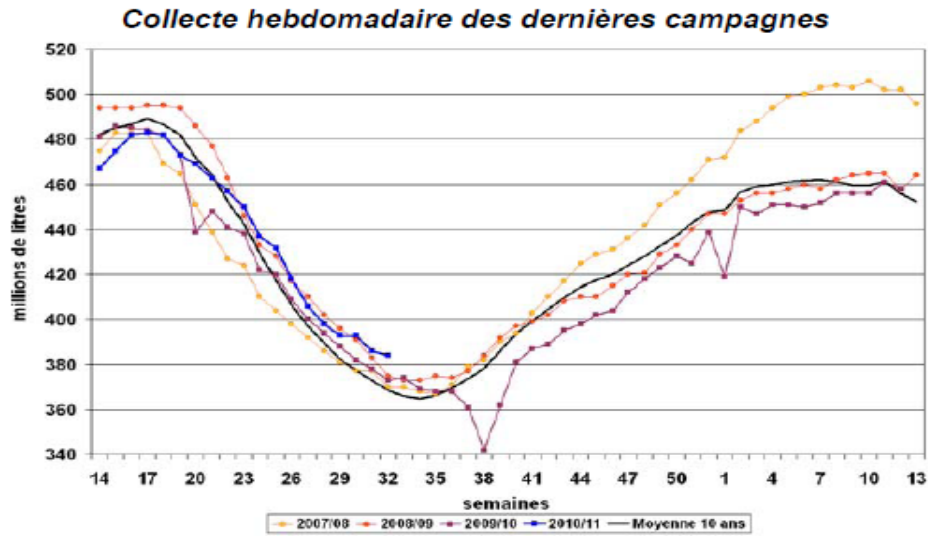
1. Het Europees Parlement stemt op 6 september over het rapport Bové met aanbevelingen om de positie van boeren en tuinders in de keten te versterken.
2. De Britse regering gaat een Ombudsman aanstellen voor toezicht op de relaties tussen supermarkten en producenten. Voorstel eind 2010, invoering in 2011.
3. Frankrijk wil dat de Europese Commissie beter toezicht houdt op de handel in grondstoffen en hun derivaten via financiële markten. Dit volgt direct op een rapport van Europese Commissie en Wereldbank over dit onderwerp en de gestegen graanprijzen. De Europese Commissie komt over twee weken met een voorstel.
4. Frankrijk en Duitsland komen binnenkort waarschijnlijk met een gemeenschappelijk standpunt over het Europese landbouwbeleid 2014-2020. De Europese Commissie volgt in november met een discussiestuk.
5. In de VS loopt politieke discussie over de nieuwe Farm Bill (vanaf 2012).

## **1. Productie**

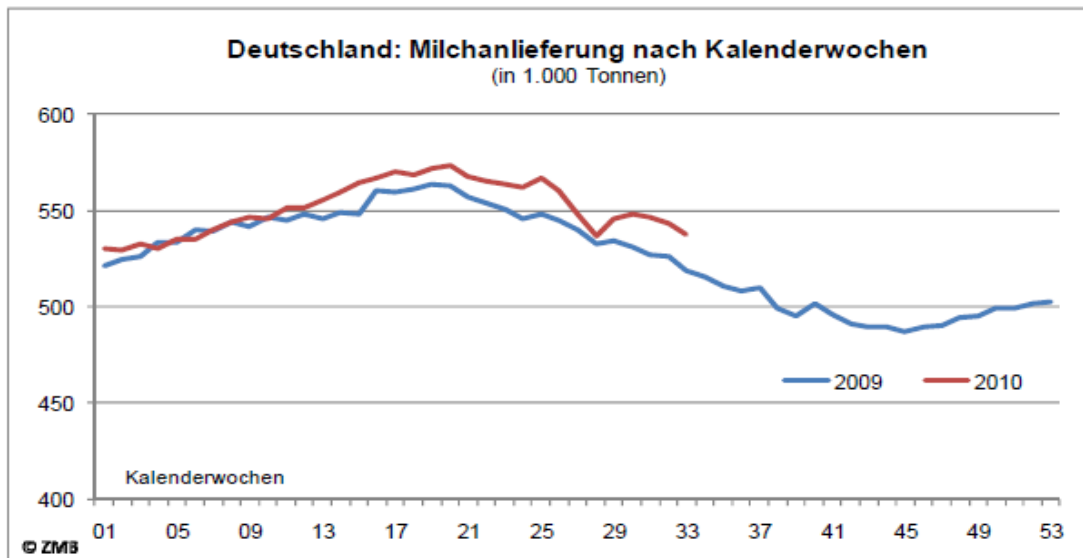
### **Europa**

In de periode 1 april – 1 juli 2010 produceerde de EU 0,8% (290 miljoen kg) meer melk als in dezelfde periode van 2009. Hiervoor waren met name Duitsland (+100 miljoen kg), Ierland (+90 miljoen kg = +4,7%), Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk (beide +80 miljoen kg) en Nederland (+65 miljoen kg) verantwoordelijk. Een flinke teruggang viel waar te nemen in Polen (-90 miljoen kg = -3,5%) en Hongarije (-43 miljoen kg = -8,8%). Volgens voorlopige cijfers lag de EU-productie in juli 1,4% boven het niveau van juli 2009. Over de eerste zeven maanden van 2010 is de toename 0,1%.

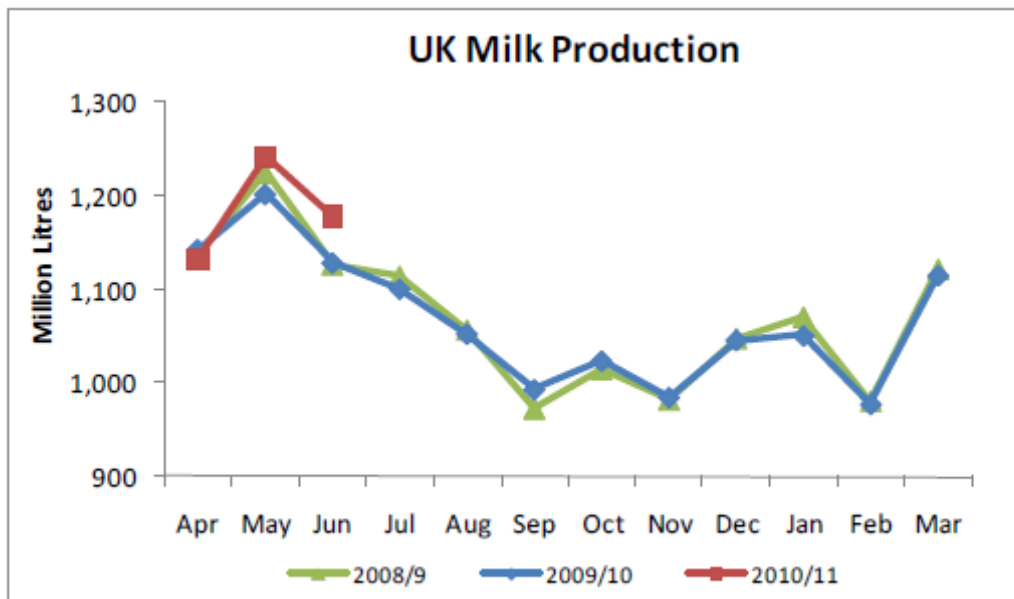
In Duitsland werd in de week van 9 augustus (week 33) 3,7% meer melk geproduceerd als in dezelfde week van 2009. Gemeld wordt wel dat de vetgehalten gedaald zijn: in juli zou het Duitse gemiddelde vetgehalte 3,93% geweest zijn, 0,05% lager dan een jaar eerder en het laagste niveau sinds 2006. In Frankrijk was de groei van de melkproductie in week 33 +3,9%. In de periode 1-24 juli was de productie in het Verenigd Koninkrijk 3,4% hoger. In Nederland lag de melkaanvoer in juli met 986 miljoen kg 3,9% hoger dan vorig jaar in dezelfde maand, bij een 0,7% lager vetpercentage. Uit onderstaande grafieken blijkt dat de melkproductie de seizoenstrend volgt. In Frankrijk werd het productiedal de afgelopen jaren rond week 35 bereikt, in Duitsland rond week 45.



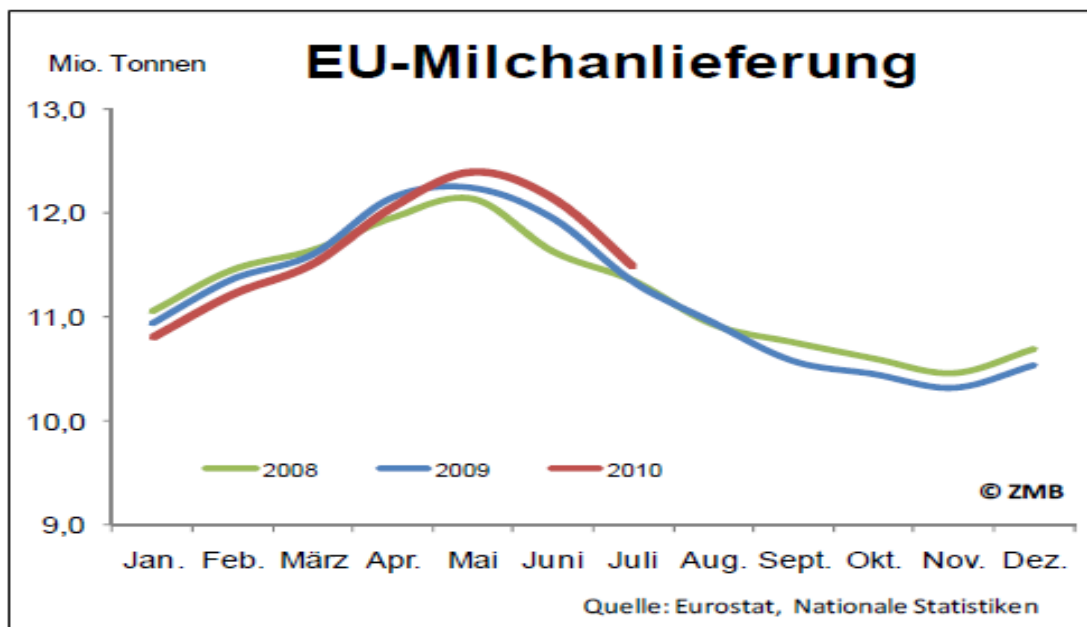
Figuur: Franse melkproductie in 2009-2010 ten opzichte van 2008-2009 en 2007-2008. Bron: FranceAgrimer.



Figuur: Duitse melkproductie in 2010 ten opzichte van 2009. Bron: Zentrale Milchmarkt Berichterstattung (ZMB) en Agrarmarkt Information (AMI).



Figuur: Britse melkproductie t/m juli 2010 (rode lijn) ten opzichte van 2009 (groen) en 2008 (blauw). Bron: <http://www.dairyco.org.uk/>.



Figuur: EU-melkproductie t/m juni 2010 ten opzichte van 2008 en 2009. Bron: Europese Commissie.

Elders in Europa viel de productiestijging in Ierland op: +10,9% in juni, een toename met 70 miljoen kg. In de periode april-juni was de productiegroei 88 miljoen kg (+4,7%). In juli zou de groei +8% geweest zijn. Zwitserland produceerde in juni 1,1% meer (+20 miljoen kg).

### Buiten Europa

Nieuw Zeeland en Zuid-Australië staan aan de vooravond van het nieuwe productieseizoen. De verwachtingen zijn dat de melkproductie hier gaat toenemen. Opvallend is dat de

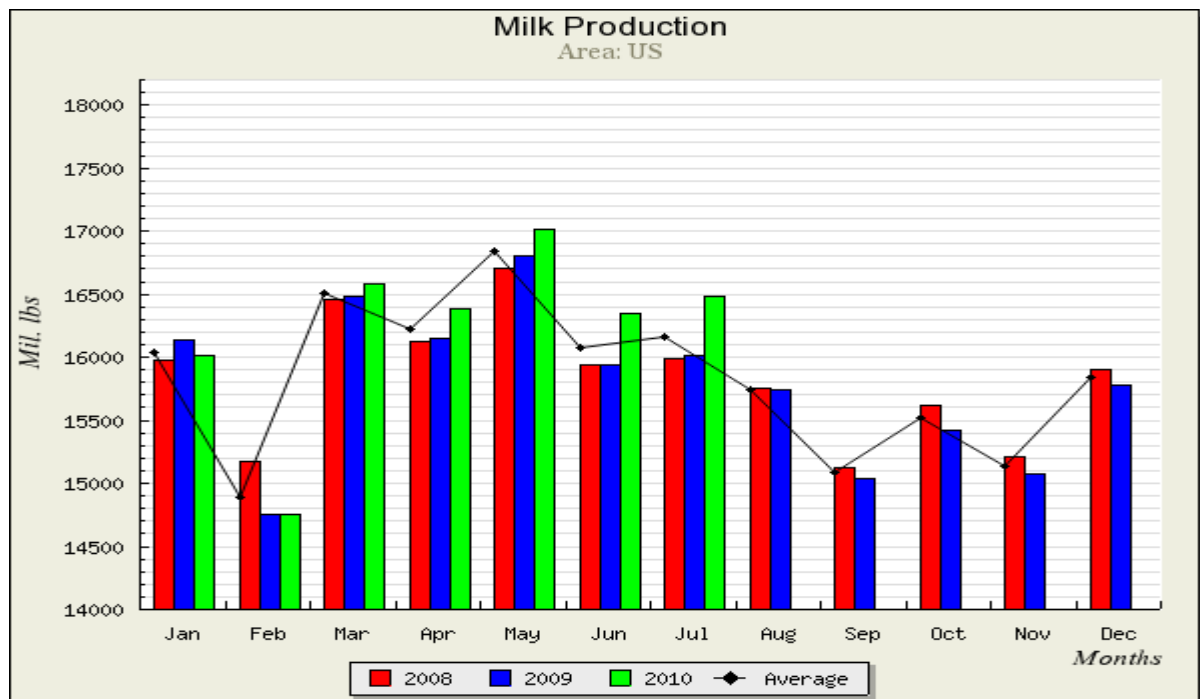
verwachtingen in Nieuw Zeeland (ongeveer 17 miljard kg melk, waarvan 95% voor de export) uiteenlopen:

- Het ministerie van landbouw verwacht 14% meer productie, op basis van modelberekeningen met een voortgezette groei van veestapel en gemiddelde productie per koe.
- Fonterra verwacht 2 à 3% productiegroei, dus meer in lijn met de meerjarige trend.

De eerste indicaties uit het veld wijzen op 5% productiegroei. Het weer zal zoals gewoonlijk een grote invloed hebben op verdere ontwikkelingen. In 2009-2010 zorgden een nat voorjaar en droge herfst voor productiebeperking.

Australië lijkt te kunnen profiteren van de goede regens van de afgelopen tijd. Vorig jaar daalde de melkproductie nog met 3,9% naar ruim 9 miljard kg. Als het weer meewerkt, kan de productie in het seizoen 2010-2011 weer groeien.

In de VS groeide de productie in juli met 2,9% in vergelijking met dezelfde maand van 2009. Over de eerste zeven maanden van 2010 bedraagt de groei ongeveer 1,5%. De melkproductie per koe is met 3,3% gestegen, terwijl er 0,5% minder koeien zijn. Ondanks de 10<sup>e</sup> CWT-opkoopronde, waarmee ruim 34.000 koeien worden opgekocht, groeit de veestapel; in juli waren er 63.000 meer koeien dan in december 2009. In augustus zou het groeipercentage iets terugvallen door de hitte in delen van het land. Maar als deze trend zich voortzet, kan Amerika in 2010 ruim anderhalf miljard kg melk méér produceren dan in 2009 (bijna +2% groei).



Figuur: Amerikaanse maandelijkse melkproductie in 2008, 2009 en januari-juli 2010. Bron: <http://future.aae.wisc.edu>.

Argentinië (jaarproductie ±9,5 miljard kg melk) noteerde in juni 4,9% productietoename, de eerste maand met een stijging in 2010. In het eerste halfjaar van 2010 produceerde Argentinië 6,2% minder dan in dezelfde periode van 2009.

In Pakistan, met een jaarlijkse koe- en buffelmelkproductie van bijna 40 miljard kg, heeft de catastrofale regen en overstroming die miljoenen mensen getroffen heeft, grote invloed op de landbouwproductie. De FAO meldt 1,2 miljoen dieren (koeien, schapen, buffels, geiten en ezels) en 6 miljoen kippen dood of vermist zijn, de oogst op 3,6 miljoen ha is verloren gegaan evenals voorraden bestemd voor voedsel of uitgangsmateriaal. De humanitaire ramp zal de situatie op wereldmarkten – inclusief de melkmarkt – de komende tijd ook beïnvloeden. Zie voor meer informatie:

[http://www.fao.org/emergencies/country\\_information/list/asia/pakistanfloods/en/](http://www.fao.org/emergencies/country_information/list/asia/pakistanfloods/en/).

## **2. Marktsituatie voor basiszuivelproducten**

### **2.1. Wereldmarktontwikkelingen**

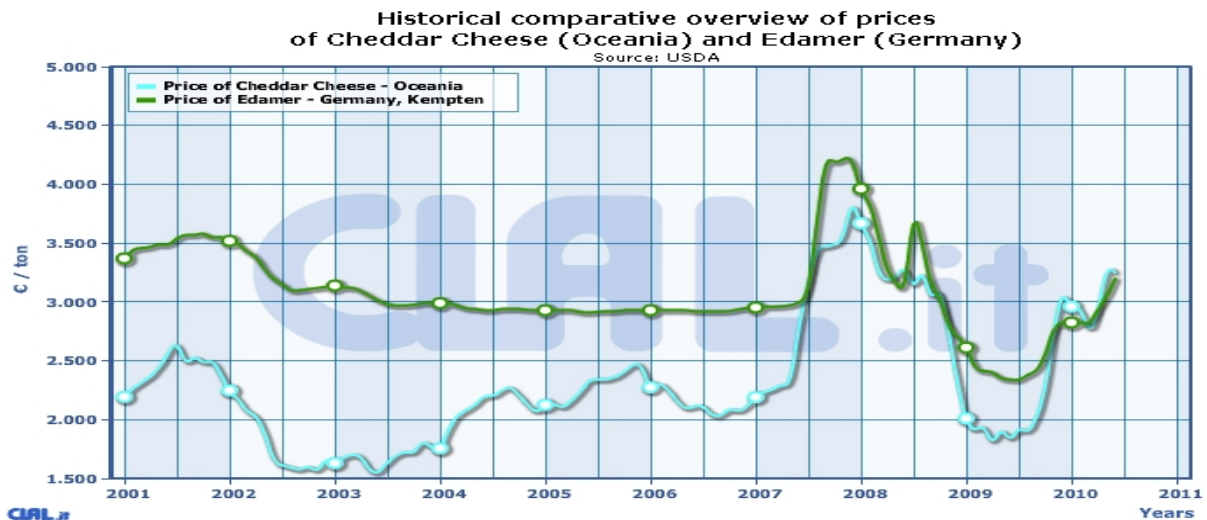
Nu de melkproductie in veel landen groeit, is de vraag of de markt die toename kan opnemen. In Oost-Azië en Duitsland is de vraag goed, maar in de Verenigde Staten stagneert de economie en is de vraag of hier nieuwe overschotten gaan ontstaan die vervolgens op de wereldmarkt belanden en dan noteringen gaan drukken. Op de korte termijn lijkt de markt in staat om de productiegroei op te vangen. De stijgende graanprijzen gaan in veel regio's zorgen voor een hogere kostprijs.

### **2.2. Kaas**

De EU-kaasproductie was van 1 april– 1 juli 2,5% (50.000 ton) hoger dan in dezelfde periode van 2009. De toename werd vooral veroorzaakt door Duitsland (+19.000 ton), Nederland (+10.000 ton), Frankrijk (+14.000 ton), Verenigd Koninkrijk (+ 9.000 ton) en Ierland (cijfers onbekend).

De kaasmarkt wordt de laatste maanden betiteld als stabiel. Nu de melkproductie geleidelijk terugloopt, zoals normaal voor deze tijd van het jaar, neemt de kaasproductie ook af. De voorraden zijn duidelijk lager dan normaal voor deze tijd van het jaar. De vakanties in Europa lopen ten einde, en de vraag naar kaas neemt weer toe. In Duitsland zou de kaasconsumptie volgens *GfK-Consumertracking* in de eerste zeven maanden van 2010 met 1,1% toegenomen zijn. Grote onbekende voor de komende tijd is de ontwikkeling van de Russische vraag.

Edam noteert in de EU gemiddeld ruim € 3.050 per ton, € 600 hoger dan een jaar geleden. Kempen (Duitsland) noteert de laatste weken € 3.150-3.450 per ton voor Edam (45% vet) en voor Goudse € 3.300-3.500. Hannover noteerde € 3.050-3.200 per ton voor Goudse. De prijzen voor foliekaas (Edam) lagen vorige week rond de € 3.000 per ton.

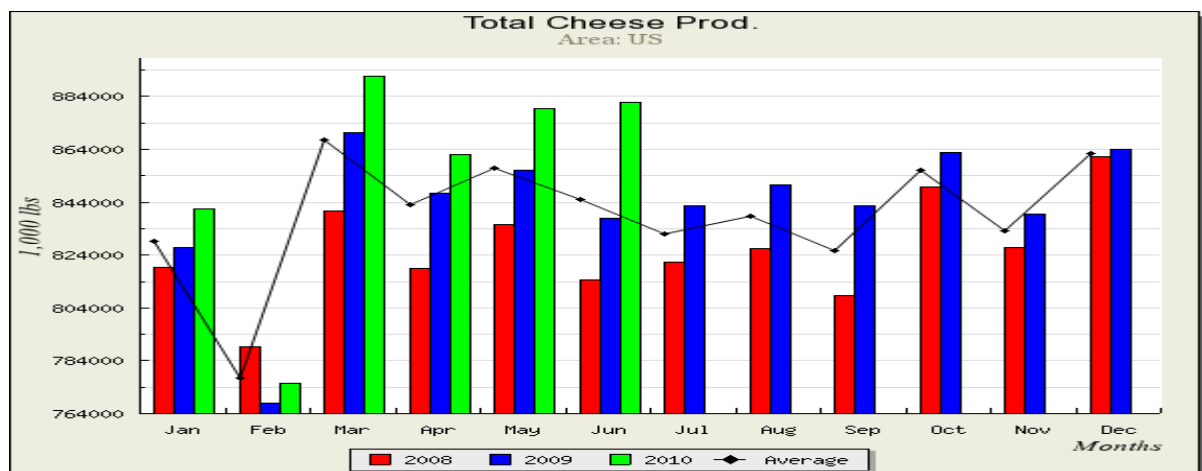


**Figuur: kaasnoteringen Edammer (Duitsland) en Cheddar (Nieuw Zeeland) in euro's per ton. Te zien valt dat de prijs in Nieuw Zeeland sinds eind 2009 boven Europees niveau ligt. Bron: <http://www.clal.it>.**

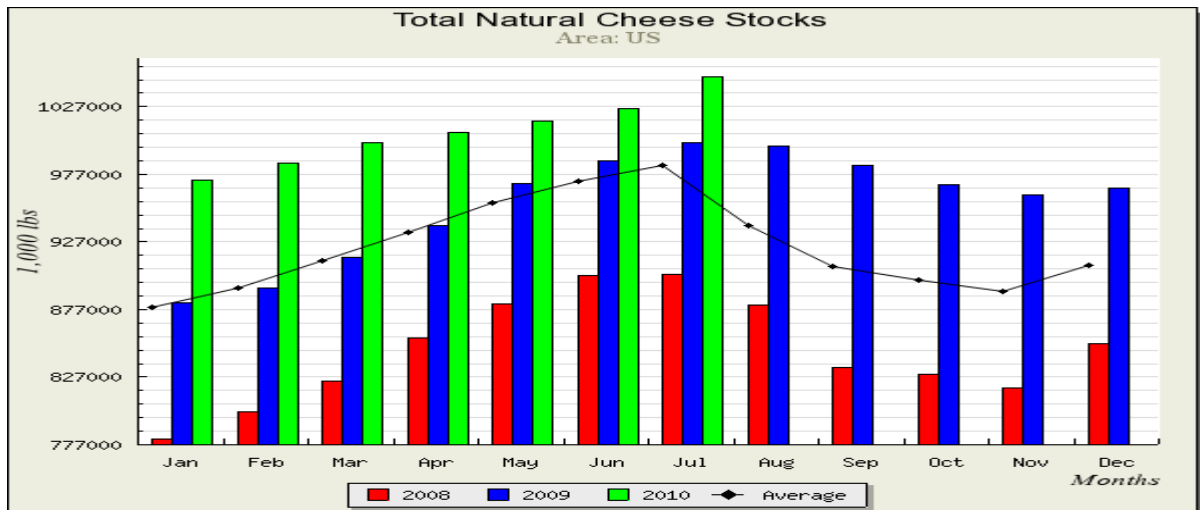
In Nieuw Zeeland is de kaasmarkt (Cheddar) ook stabiel. Van het seizoen 2009-2010 zijn slechts geringe voorraden overgebleven. De verwachte stijging van de melkproductie zal daarom bij de handel welkom zijn.

Cheddar brengt in de EU gemiddeld €3.100 per ton op, €1.000 per ton hoger dan een jaar geleden rond deze tijd. Cheddar ligt in Nieuw Zeeland op €2.900-3.200 per ton. In de VS ligt de Cheddarprijs op €2.750 per ton (bij US\$ 1,27 ten opzichte van de euro). Ondanks de grote voorraden en toegenomen productie is de prijs de afgelopen maand verder gestegen. Volgens de handel is Amerikaanse Cheddar duidelijk minder van kwaliteit, hetgeen een verklaring zou moeten zijn voor de lagere prijs.

De Amerikaanse kaasproductie was in juni 400.000 ton; +5,2% in vergelijking met een jaar eerder en 0,3% meer dan in mei 2010. De Amerikaanse kaasvoorraad was eind juli 475.700 ton, 4,9% boven het niveau van een jaar geleden. Ten opzichte van eind juni 2010 was de voorraad 2,3% toegenomen. Zie ook onderstaande figuren.



**Figuur: Amerikaanse maandelijkse kaasproductie in 2008, 2009 en het eerste halfjaar van 2010. Bron: <http://future.ae.wisc.edu>.**



**Figuur: ontwikkeling van de kaasvoorraden in de VS in 2008, 2009 en 2010. Bron: <http://future.aae.wisc.edu/tab/stocks.html>.**

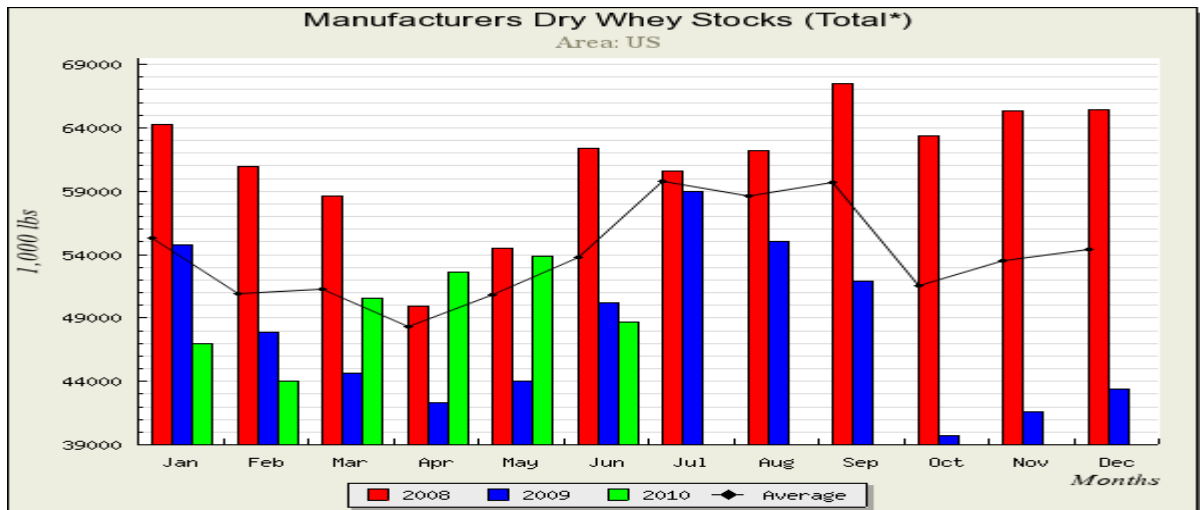
Uit tabel 1 blijkt dat de vraag naar kaas op de wereldmarkt het eerste halfjaar van 2010 13,7% groter was dan in dezelfde periode van 2009. Dit is onder andere te danken aan de grote Russische vraag, die in het eerste halfjaar van 2010 toenam van 49.000 naar 64.000 ton. De EU nam het grootste deel van deze vraag voor haar rekening. Binnen de EU was Duitsland de grootste exporteur naar derde landen met 73.300 ton, Nederland is tweede met 46.300 ton en Frankrijk nummer drie met 41.600 ton. De kaasexport door Nieuw Zeeland is afgenomen, maar Amerika is daarentegen weer terug op de wereldmarkt. De afgelopen twee jaar was de VS een netto kaasimporteur.

**Tabel 1: kaasexporten door de belangrijkste exporteurs in januari-juni 2010 in vergelijking met januari-juni 2009 (tonnen).**

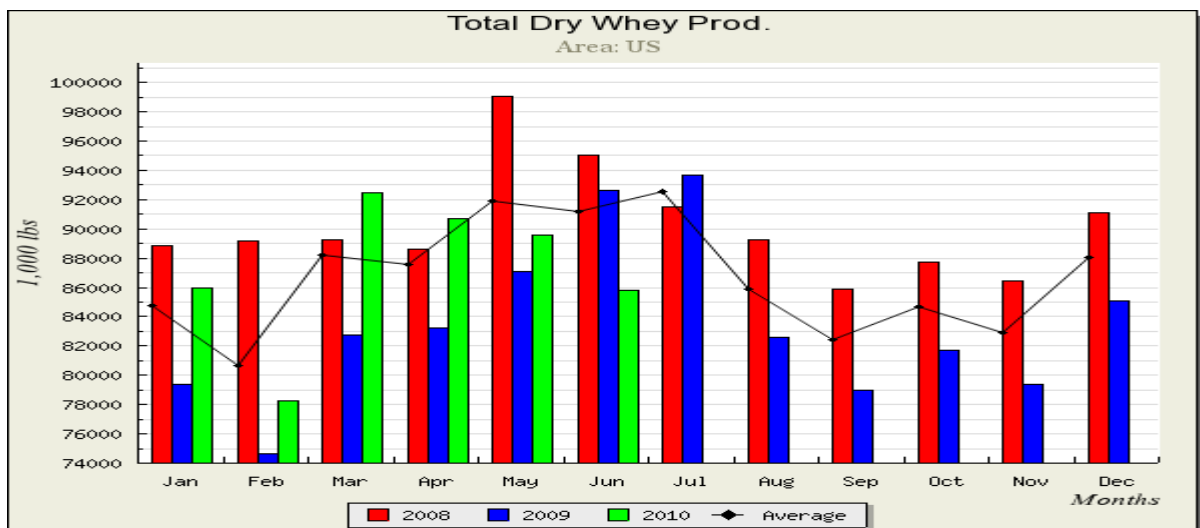
Land	EU	VS	NZ	Australië	Totaal
Export jan-jun. 2009	263449	51044	151657	76010	542.160
Export jan-jun. 2010	312518	81390	140554	82008	616.470
Vershil in tonnen	49.069	30.346	-11.103	5.998	74.310
Vershil in %	18,6	59,5	-7,3	7,9	13,7

### 2.3 Weipoeder

In de Duitse markt voor weipoeder zijn de noteringen eind augustus weer iets gestegen naar € 670-700 per ton voor voerkwaliteit en € 735-770 voor levensmiddelkwaliteit. De vraag is goed. In de VS werd op 27 augustus € 610-690 per ton betaald (bij een koers van US\$ 1,27 per euro). Hier was de weipoederproductie in juni 38.914 ton; 7,4% minder dan twaalf maanden eerder en 4,2% minder dan in mei 2010. De Amerikaanse weipoedervoorraad was eind juni 22.079 ton tegen 22.788 ton eind juni 2009 (-3,1%), en een forse afname ten opzichte van eind mei 2010, toen de voorraad nog 9,7% groter was. Dit wijkt af van de trend van 2008 en 2009. Zie de onderstaande figuren.



Figuur: verloop van de maandelijkse weipoedervoorraad in de Verenigde Staten in 2008 tot en met juni 2010. <http://future.aae.wisc.edu/tab/stocks.html>.

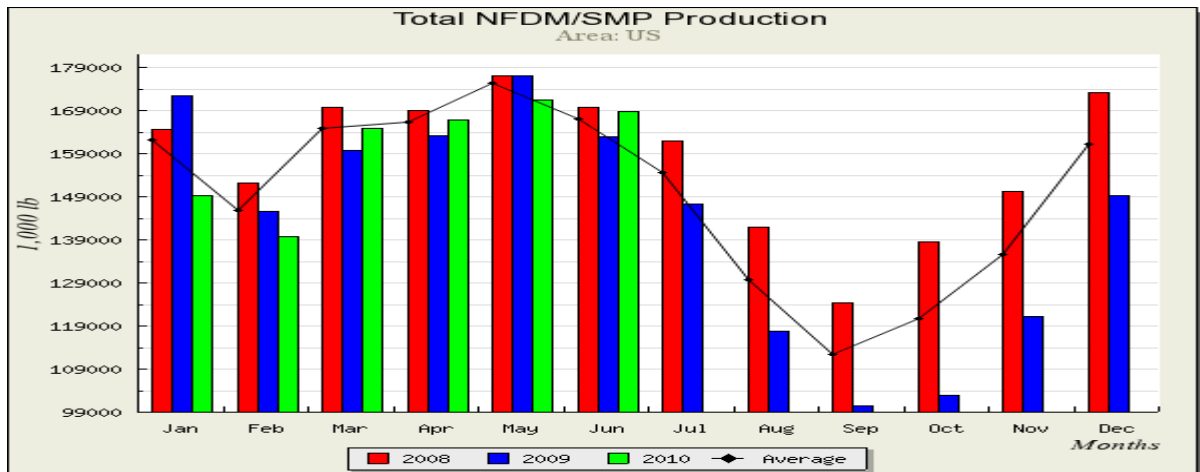


Figuur: verloop van de maandelijkse weipoederproductie in de Verenigde Staten in 2008 tot en met juni 2010. <http://future.aae.wisc.edu/tab/stocks.html>.

#### 2.4. Mager melkpoeder

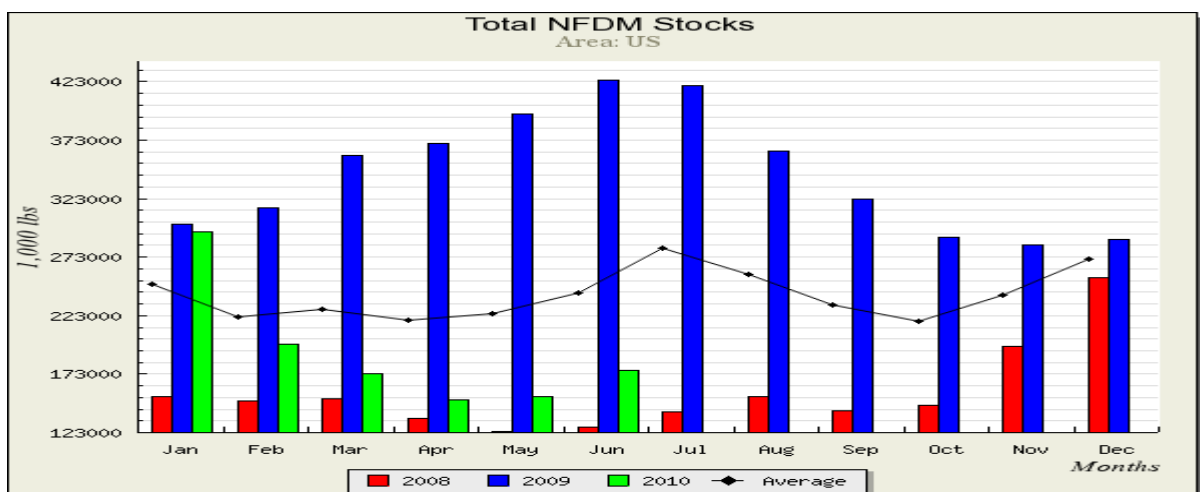
De EU-productie van mager melkpoeder is tussen 1 april en 1 juli met 16.000 ton (4,9%) afgenomen. De grootste afname was waar te nemen in Ierland (-5.500 ton = -18%) en Polen (3.400 ton = -10,9%). Er ligt nog steeds 192.000 ton in de EU-interventievoorraad, 86.000 ton minder dan vorig jaar rond deze tijd. Er is na half september 2009 geen mager poeder meer door de EU opgekocht.

De VS hebben in juni 76.563 ton mager poeder geproduceerd, 1,6% minder dan in de voorafgaande maand maar wel 3,6% meer dan in juni 2009 (zie hieronder).



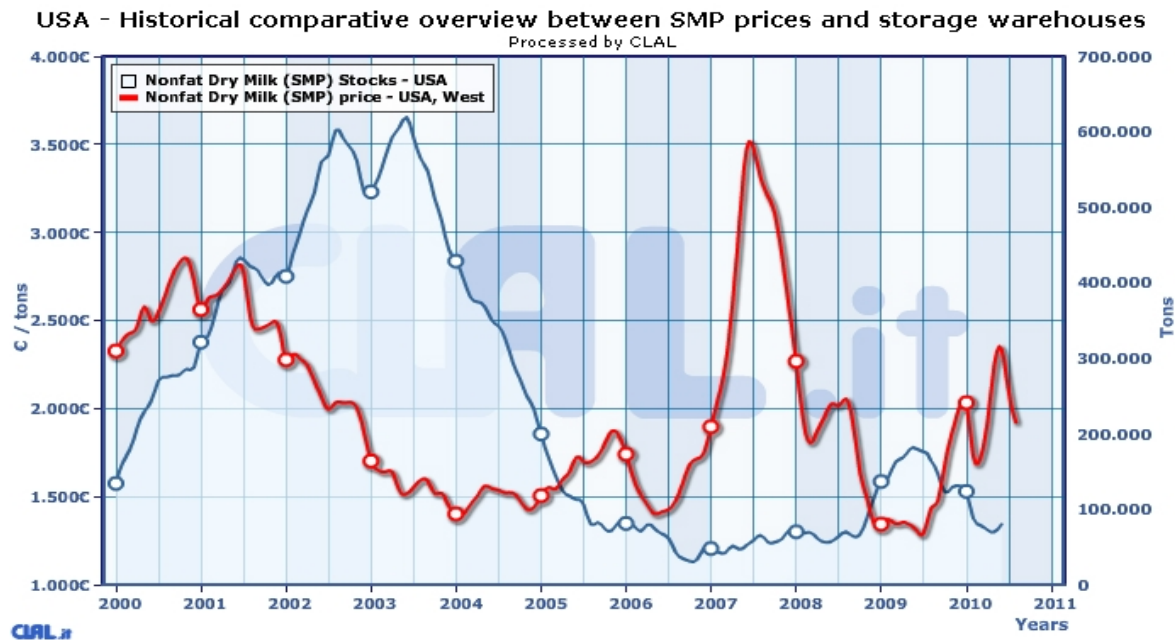
**Figuur: maandelijkse Amerikaanse productie van mager melkpoeder in 2008, 2009 en 2010.**  
 Bron: <http://future.aae.wisc.edu>.

De Amerikaanse voorraad bedroeg eind juni 80.021 ton, 52% minder dan twaalf maanden eerder en 14% toename ten opzichte van eind mei. De overheidsvoorraad was eind juni bij weggewerkt en bedroeg nog maar 726 ton tegen ruim 100.000 ton een jaar eerder.



**Figuur: verloop van de maandelijkse Amerikaanse voorraad mager melkpoeder in 2008, 2009 en 2010.**  
 Bron: <http://future.aae.wisc.edu/tab/stocks.html>.

Mager melkpoeder noteerde half augustus in de EU gemiddeld € 2.200 per ton. In Kempten werd op 25 augustus voor levensmiddelenkwaliteit € 2.100 tot 2.300 genoteerd. De marktstemming is stabiel tot vast. In de VS zit de prijs op € 2.000 per ton (zie onderstaande figuur) en in Nieuw Zeeland iets hoger op € 2.200-2.500 per ton. Op de maandelijkse veiling van Fonterra werd op 3 augustus mager melkpoeder verhandeld tegen € 2.100 per ton, gemiddeld 8,9% lager dan begin juli. De verhandelde hoeveelheid was 40% groter, 14.000 ton. Op 1 september steeg de prijs weer met 15,8% naar € 2.500 per ton. Recentelijk zijn de prijzen iets aangetrokken door tijdelijke vraag uit Rusland, aangewakkerd door de hete zomer en de branden. De vraag is nu hoe lang het duurt voordat Nieuw Zeeland voldoende product beschikbaar heeft om hier op in te spelen. De volgende Fonterra-veiling is op 15 september aanstaande.



Figuur: prijzen en voorraden van mager melkpoeder in de VS. Bron: <http://www.clal.it>.

Uit tabel 2 blijkt de groei van de wereldmarkt voor mager poeder in het eerste halfjaar van 2010 (+12,9%). Hiervan hebben de EU en de VS geprofiteerd, terwijl Nieuw Zeeland en Australië minder exporteerden.

Tabel 2: magere melkpoederexporten door de belangrijkste exporteurs in januari-juni 2010 in vergelijking met januari-juni 2009 (tonnen).

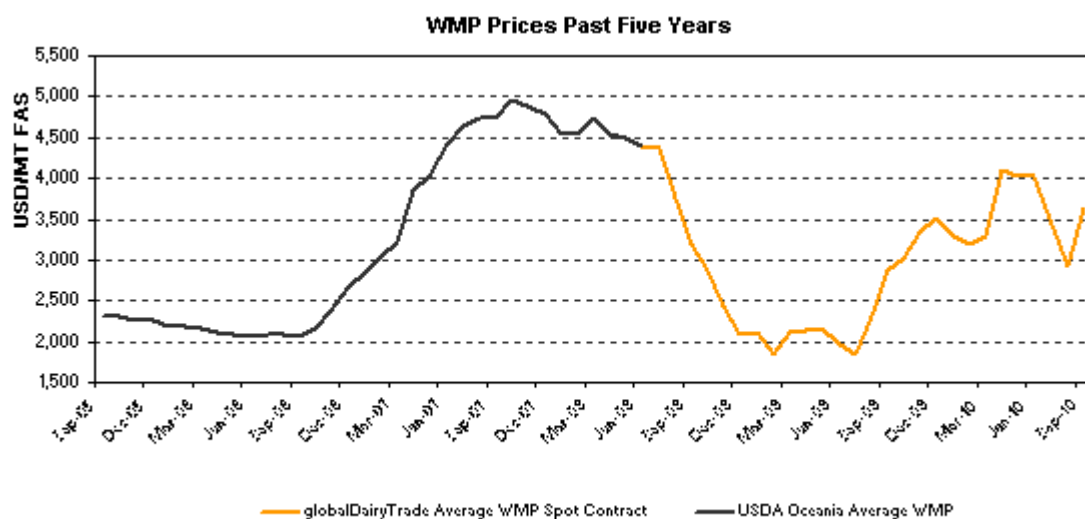
Land	EU	NZ	Australië	VS	Totaal
Export jan-jun. 2009	99755	209323	95388	108933	513.399
Export jan-jun. 2010	182180	185671	54459	157490	579.800
Vershil in tonnen	82.425	-23.652	-40.929	48.557	66.401
Vershil in %	82,6	-11,3	-42,9	44,6	12,9

## 2.5. Vol melkpoeder

Het Europese aanbod van vol melkpoeder is van 1 april tot 1 juli met 7.000 ton afgenomen (-4,4%). De grootste daling was in Nederland met -3.600 ton (-10,1%), terwijl er in Denemarken 3.600 ton (+20%) méér geproduceerd werd.

De EU noteerde half augustus gemiddeld € 2.700 per ton, € 700 boven het niveau van een jaar geleden. De notering in Kempten was op 1 september € 2.600-2.800 per ton; een kleine stijging. Op de maandelijkse Fonterra-internetveiling daalde op 3 augustus de gemiddelde contractprijs met 7,7% naar € 2.250 per ton. In totaal werd 38.000 ton verhandeld tegen 21.500 ton begin juli. Op 1 september steeg de prijs weer naar € 2.750 per ton (+18,8%). De volgende veiling is op 15 september. Voor het eerst werd er ook karnemelkpoeder op de

veiling van Fonterra verhandeld. De gemiddelde prijs van dit product kwam uit op 2.499 euro. Zie voor meer informatie: <http://www.globaldairytrade.info/DesktopDefault.aspx?tabid=417>.



Source: USDA International Dairy Market News, [globalDairyTrade](http://www.globaldairytrade.info)

**Figuur: vol melkpoedernotering op de internetveiling van Fonterra. Bron:**  
<http://www.globaldairytrade.info/DesktopDefault.aspx?tabid=537>.

De wereldmarkt voor vol melkpoeder is in het eerste halfjaar van 2010 met 5,6% gegroeid (zie tabel 3). Nieuw Zeeland heeft van deze groei geprofiteerd, in tegenstelling tot Europa, Australië en Brazilië. De VS spelen op deze markt traditioneel geen grote rol.

**Tabel 3: vol melkpoederexporten door de belangrijkste exporteurs in januari-juni 2010 in vergelijking met januari-juni 2009 (ton).**

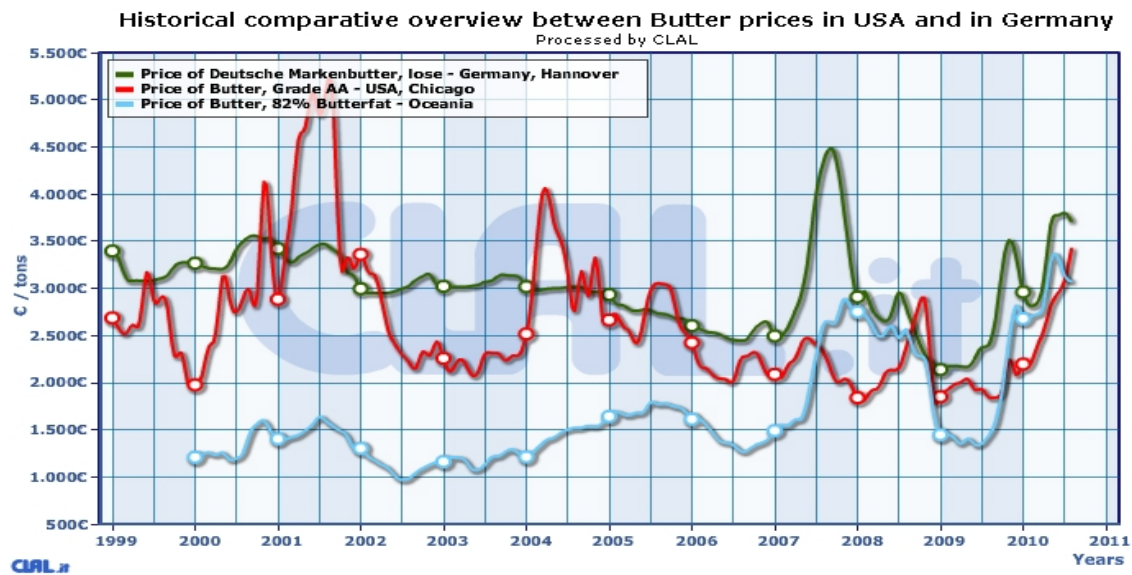
Land	EU	NZ	Australië	Brazilië	Totaal
Export jan-jun. 2009	250731	404440	71300	10744	737.215
Export jan-jun. 2010	235810	489276	49825	3853	778.764
Vershil in tonnen	-14.921	84.836	-21.475	-6.891	41.549
Vershil in %	-6,0	21,0	-30,1	-64,1	5,6

## 2.6. Boter

De EU-boterproductie lag van 1 april tot 1 juli 2% (10.000 ton) onder het niveau van dezelfde periode in 2009. Er ligt nog slechts 1.545 ton boter in EU-interventie, vorig jaar rond deze tijd was dat 83.000 ton. De EU heeft sinds september 2009 niet meer opgekocht omdat de prijs overall in de EU steeds (ver) boven het interventieniveau lag (€2.218 per ton). Er lag eind augustus 94.395 ton boter met EU-opslagvergoeding in particuliere opslag (PO), 32.996 ton minder dan vorig jaar rond deze tijd.

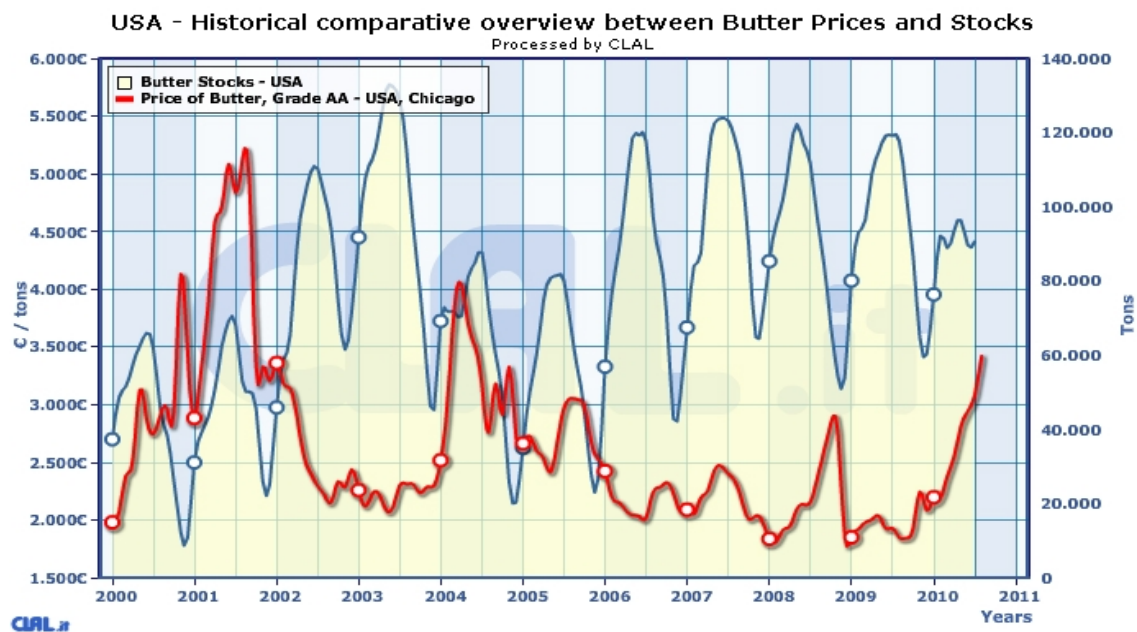
In Hannover en Kempten wordt €3,80 - €3,90 per kg gerekend. In Nieuw Zeeland is de notering €3.000-3.400 per ton. In de VS werd op 27 augustus €3.700 per ton boter

genoteerd. Zie onderstaande figuur, waaruit blijkt dat de noteringen elkaar historisch gezien weinig ontlopen. Voor room werd vorige week in Duitsland €4,55 per kg betaald.



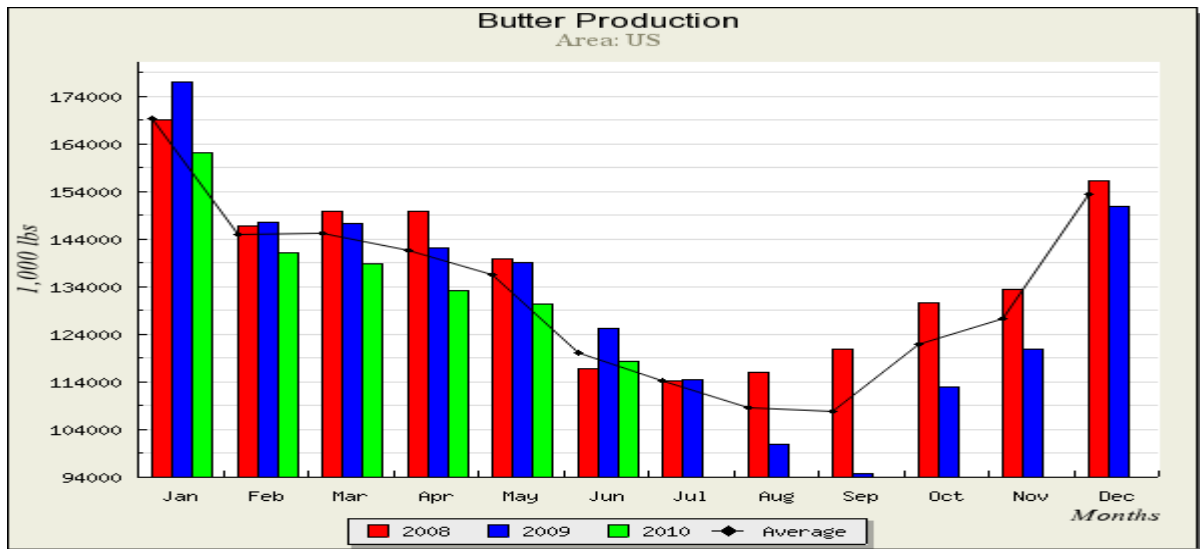
**Figuur: boterprijsontwikkeling in Europa, VS en Nieuw Zeeland. Bron: <http://www.clal.it>.**

Uit onderstaande figuur kan geconcludeerd worden dat de Amerikaanse boterraadvorming dit jaar achterblijft bij de vier voorafgaande. De boterprijs is in reactie daarop fors gestegen naar het hoogste niveau sinds 2004.



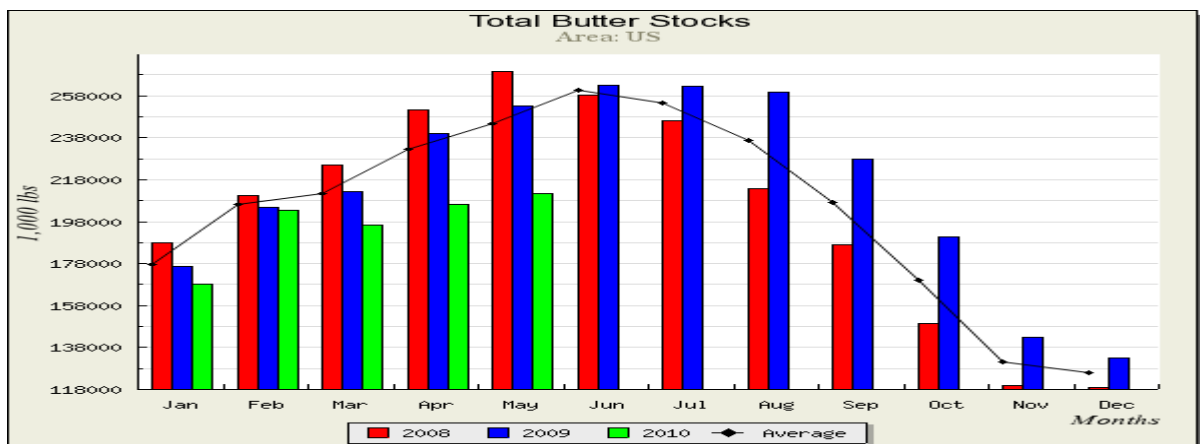
**Figuur: boterprijs- en voorraadontwikkeling in de VS. Bron: <http://www.clal.it>**

De Amerikaanse juniproductie was met 53.677 ton 9,3% minder dan de maand daarvoor, en 5,6% minder dan in juni 2009. De boterproductie blijft het hele jaar al achter op die van 2008 en 2009. Zie onderstaande figuur.



**Figuur: ontwikkeling van de maandelijkse Amerikaanse boterproductie in 2008, 2009 en 2010. Bron: <http://future.aae.wisc.edu/data>.**

De Amerikaanse botervoorraden waren eind juli met 90.554 ton 1% groter dan eind juni – opnieuw nauwelijks toename zoals je “normaal” zou verwachten - en 24% kleiner dan eind juli 2009. Zie onderstaande figuur.



**Figuur: ontwikkeling botervoorraad in de VS in 2008, 2009 en 2010. Bron: <http://future.aae.wisc.edu/tab/stocks.html>.**

Op de Fonterra-veiling daalde de gemiddelde contractprijs van boterolie op 3 augustus met 7,6% naar € 3.255 per ton. Er werd 6.600 ton verhandeld. Op 1 september steeg de prijs met 9,5% naar € 3.650 per ton. De volgende veiling is op 15 september. Zie: <http://www.globaldairytrade.info/DesktopDefault.aspx?tabid=417>.

De wereldmarkt voor boter is in 2009 met 4% gegroeid en die voor boterolie ruim 40% (zie de melkmarktupdate van 2 maart 2010). In het eerste halfjaar 2010 is deze markt opvallend genoeg met ruim 7% gekrompen. De EU heeft iets meer (1,5%) geëxporteerd. De VS is terug op deze markt. Nieuw Zeeland exporteerde 15% minder. Bij boterolie heeft Nieuw Zeeland – traditioneel de grootste leverancier – in de periode januari-juni ook minder geëxporteerd. De totale volumes zijn hier ook afgenomen.

**Tabel 4: Boterexport door de belangrijkste exporteurs in januari-juni 2010 in vergelijking met januari-juni 2009.**

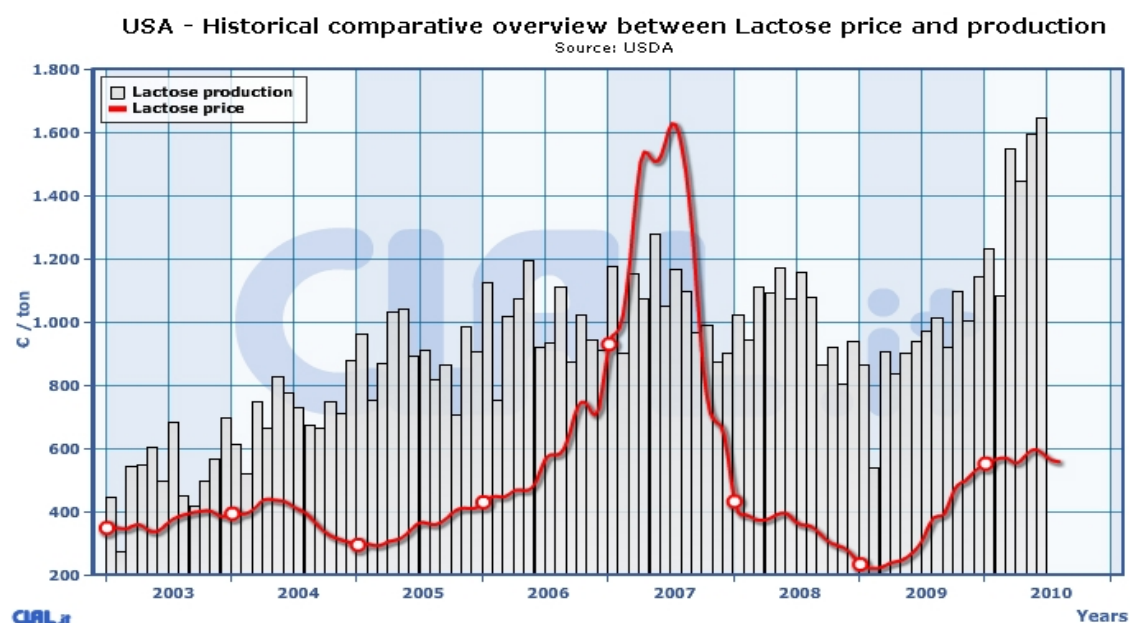
Land	EU	NZ	Australië	VS	Totaal
Export jan-jun. 2009	58.065	145.208	25.404	7.100	235.777
Export jan-jun. 2010	58.926	122.788	15.271	21.713	218.698
Verschil in tonnen	861	-22.420	-10.133	14.613	-17.079
Verschil in %	1,5	-15,4	-39,9	205,8	-7,2

**Tabel 5: Boterolie-exporten door de belangrijkste exporteurs in januari-juni 2010 in vergelijking met januari-juni 2009.**

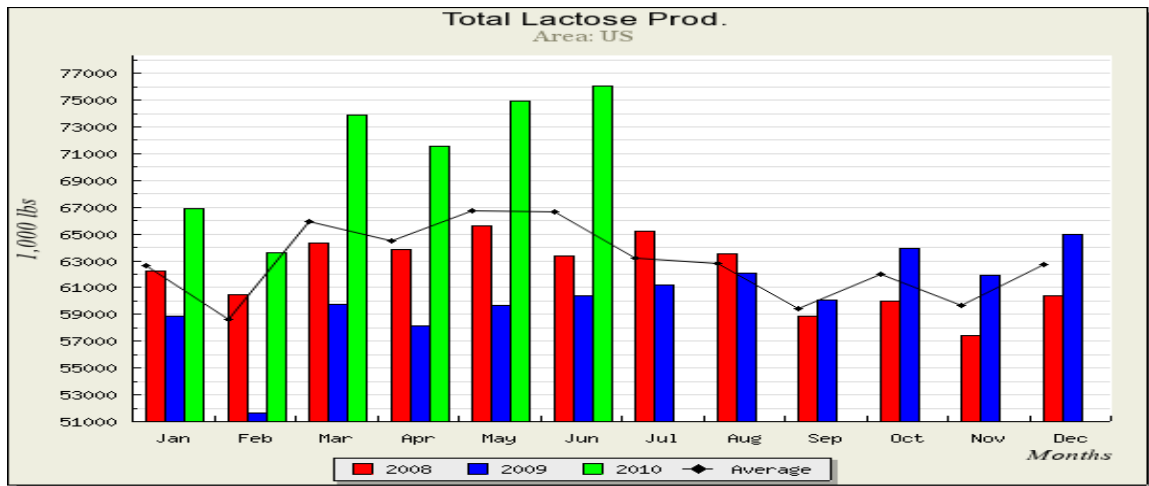
Land	EU	NZ	Australië	VS	Totaal
Export jan-jun. 2009	14.043	89.106	12.530	3.238	118.917
Export jan-jun. 2010	13.182	75.459	8.053	4.037	100.731
Verschil in tonnen	-861	-13.647	-4.477	799	-18.186
Verschil in %	-6,1	-15,3	-35,7	24,7	-15,3

## 2.7 Caseïne, lactose

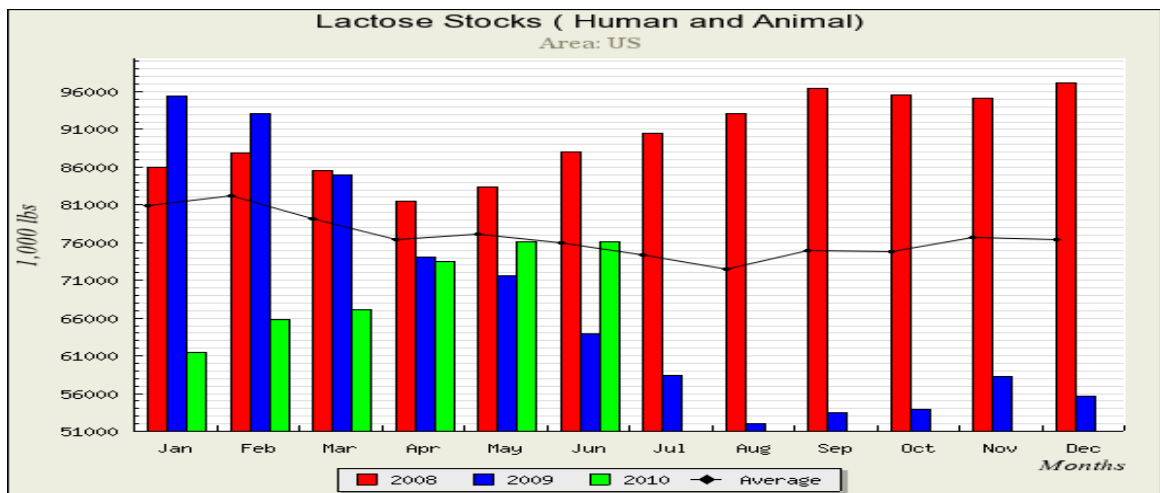
Lactose noteert in de VS € 500-600 per ton. De Amerikaanse lactosevoorraad was eind juni 34.536 ton, gelijk aan eind mei 2010 en 19% meer dan eind juni 2009. De Amerikaanse lactoseproductie was in juni 34.504 ton, 1,5% meer dan in mei 2010 en 25,9% meer dan in juni 2009. Zie ook onderstaande figuren.



**Figuur: ontwikkeling van de productie en prijs van lactose in de VS. Bron: <http://www.clal.it>.**



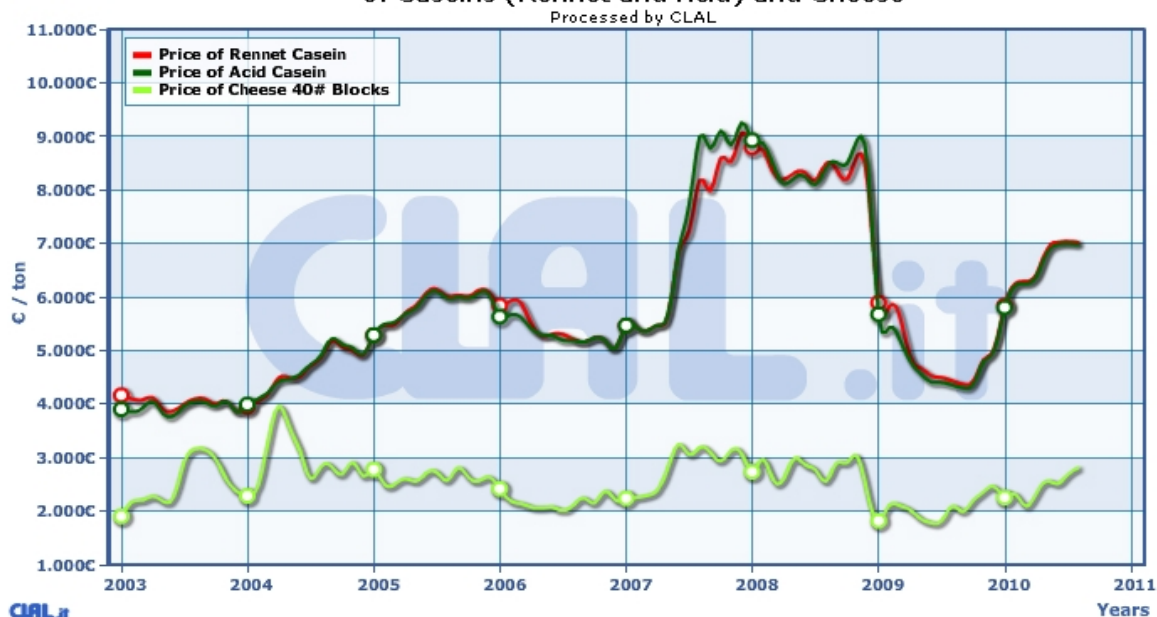
**Figuur: ontwikkeling van de lactoseproductie in 2008, 2009 en 2010 in de VS.**  
<http://future.aae.wisc.edu>.



**Figuur: ontwikkeling van de lactosevoorraad in de VS.** <http://future.aae.wisc.edu>.

Voor caseïne wordt in de VS € 6.700 - € 7.400 per ton betaald. Er lijkt enige stabilisatie op te treden na zes maanden prijsstijging. Zie onderstaande figuur.

### USA – Historical comparative overviews of prices of Caseins (Rennet and Acid) and Cheese



Figuur: prijsontwikkeling van caseïne en cheddar in de Verenigde Staten. Bron: [www.clal.it](http://www.clal.it).

### 3. Overzicht voorraden

In tabel 6 staat een overzicht van de voorraadsituatie in de EU en de VS. In de VS is de kaasvoorraad nog steeds 4,9% groter dan 12 maanden geleden. De voorraad mager melkpoeder is echter gehalveerd en de botervoorraad is 24% kleiner. Opvallend is dat de Amerikaanse interventievoorraad bijna weggewerkt is, terwijl de EU nog 192.000 ton mager poeder in voorraad heeft. Door de grotere kaasvoorraad was de Amerikaanse voorraad uitgedrukt in melkequivalenten (eiwitbasis) eind juni 2010 iets groter dan 12 maanden daarvoor. Op vetbasis was de voorraad 7,5% kleiner dan eind juni 2009..

Over de commerciële kaasvoorraden in Europa bestaat geen openbare informatie; maar in Duitsland wordt gemeld dat de kaasmarkt minder gespannen is, maar dat de voorraad kaas nog steeds relatief klein is voor de tijd van het jaar. Nu de melkaanvoer volgens het seizoenspatroon geleidelijk afneemt en de vakantie voorbij zijn, neemt de kaasvoorraad ook niet meer toe. Het is ook duidelijk dat de botervoorraad klein is. Voor het PO-programma van de EU was half augustus 35% minder aangemeld als vorig jaar rond deze tijd.

Uit Nieuw Zeeland wordt gemeld dat er van het seizoen 2009-2010 weinig voorraden overgebleven zijn en dat men het nieuwe seizoen 'schoon' begint. De Fonterra-veiling van begin september zal een indicatie geven van de start van het nieuwe seizoen.

Tabel 6: zuivelmarktvoorraden in EU (eind augustus) en VS (juni/juli) in 2010 en 2009

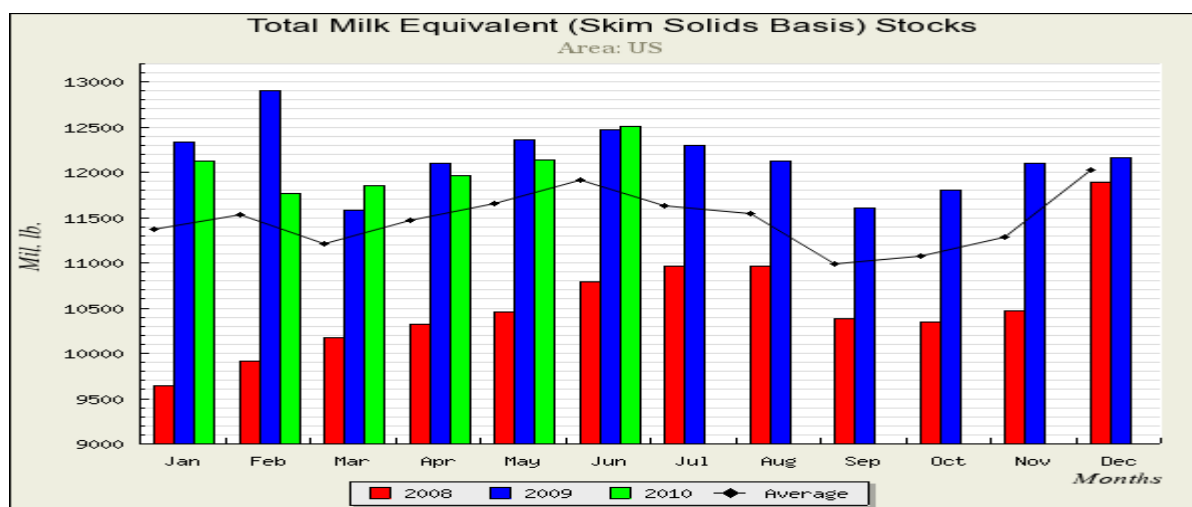
Product	EU			VS 2)		
	2010	2009	Vershil	2010	2009	Vershil
	Ton	Ton	%	Ton	Ton	%
Boterinterventie	1.545	81.237	-98,3	0	0	0
Boter met EU-opslagvergoeding	94.395	127.391	-25,9	-	-	-
Boter handelsvoorraden	-	-	-	90.554	119.198	- 24,0
<b>Boter totaal</b>	<b>95.940</b>	<b>210.549</b>	<b>-54,4</b>	<b>90.554</b>	<b>119.554</b>	<b>- 24,0</b>
Mager melkpoeder interventie	191.893	278.000	-31,0	726	103.421	-99,3

Mager melkpoeder handelsvoorraden	-	-	-	79.296	88.973	- 10,9
<b>Mager melkpoeder totaal</b>	-	-	-	<b>80.021</b>	<b>192.394</b>	<b>- 52,4</b>
<b>Kaas</b>	-	-	-	475.721	453.678	+ 4,9
<b>Weipoeder</b>	-	-	-	22.079	22.788	- 3,1
<b>Lactose</b>	-	-	-	34.536	29009	+19,1
<b>Voorraad uitgedrukt in melkequivalenten (miljard kg)</b>	-	-	-	5,67 1)	5,65	+ 0,3

Bronnen: USDA, Europese Commissie, <http://future.aae.wisc.edu/tab/stocks.html>. - =niet bekend

1) Op eiwitbasis, juni 2010

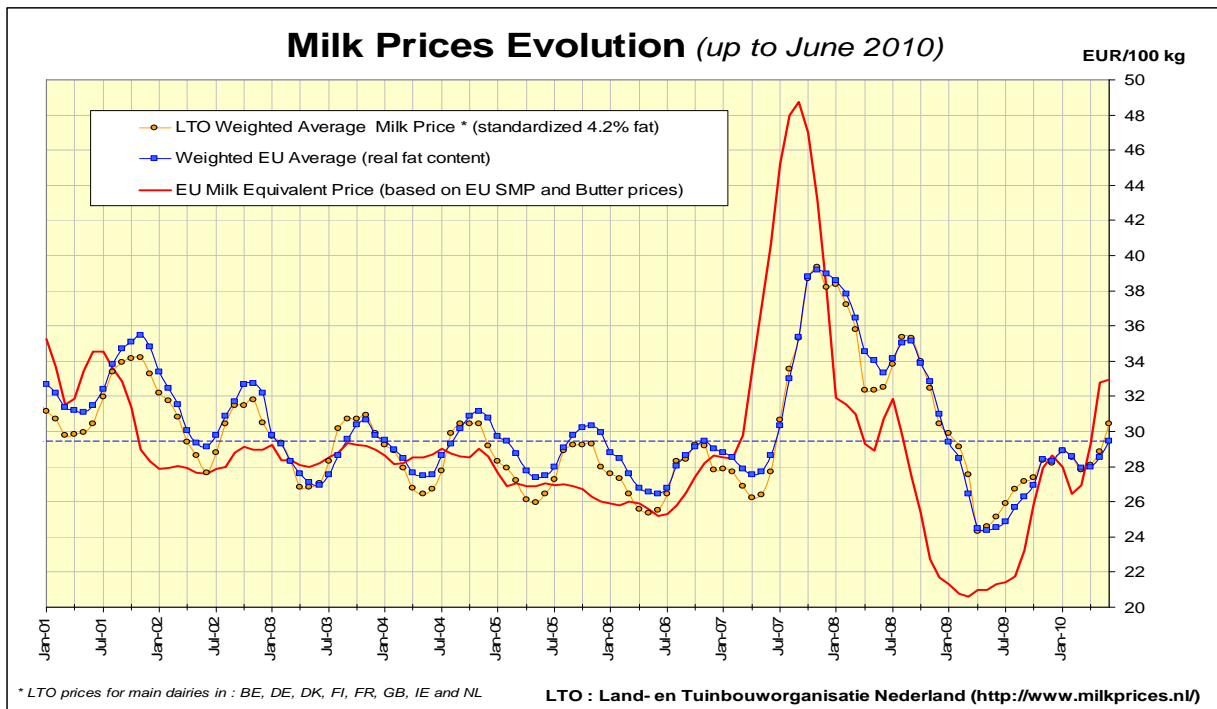
2) Voorraden in juni-juli 2010 vergeleken met dezelfde maand in 2009



Figuur: ontwikkeling van de maandelijkse, Amerikaanse voorraden in 2008, 2009 en januari-juni 2010 uitgedrukt in melkequivalent (eiwitbasis). Zie: <http://future.aae.wisc.edu>.

#### 4. Uitbetaalprijsen

Op [www.milkprices.nl](http://www.milkprices.nl) staan de laatste resultaten van de internationale melkpreisvergelijking van LTO, EDF en PZ. De gemiddelde ontvangen melkpreis was in juni 2010 € 1,62 per 100 kg hoger dan in mei en € 5,49 hoger dan 12 maanden eerder (bij 4,2% vet en 3,4% eiwit). In juli was er een stijging van € 1,46 per 100 kg. Gemiddeld waren de melkprijzen in juli € 6,22 ofwel 24,3% hoger vergeleken met juli vorig jaar. Met een gemiddelde van € 31,78 per 100 kg standaard melk komt de julimelkpreis op de derde plaats sinds 1999, toen de melkpreisvergelijking startte. Alleen in 2001 en 2008 was de gemiddelde julimelkpreis hoger dan dit jaar.



**Figuur: gemiddelde uitbetaalde melkprijzen door 16 grote Europese zuivelbedrijven sinds januari 2000 tot en met juni 2010, en de melkprijs op basis van de boter- en mager melkpoedernoteringen. Bron: LTO Internationale Melkprijzenonderzoek, Europese Commissie.**

De theoretische uitbetaalprijs op basis van wereldmarktprijzen en EU-prijzen staat in tabel 7. Opvallend is de relatief lage opbrengst van vol melkpoeder. Als uitgegaan wordt van foliekaas (stel: € 3.000 per ton) en 4,4% vet, bedraagt de berekende theoretische uitbetaalprijs bij afzet op de EU-markt nu 37,9 cent per kg.

**Tabel 7: theoretische uitbetaalprijs bij verwerking tot kaas (blok), mager melkpoeder & boter, en vol melkpoeder & boter, bij afzet op EU- en wereldmarkt (bij 4,05% vet; gemiddeld EU-vetpercentage).**

Markt	Bij verwerking tot:	Prijs in eurocenten per kg	
		26 augustus 2010	1 juli 2010
Koers (US\$ per euro):		1,27	1,24
EU	Gouda (natuurgerijpt), boter, weipoeder	37,5	37,5
	Mager melkpoeder en boter	33,9	35,7
	Vol melkpoeder en boter	31,1	33,3
Wereld	Cheddar, boter en weipoeder	31,9	25,8-31,5*
	Mager melkpoeder en boter	32,9	36,7
	Vol melkpoeder en boter	27,9	34,5

\*afhankelijk van de Cheddar prijs in Chicago en Nieuw Zeeland, die sterk uiteenliepen.

Het Informations- und Forschungszentrum der Ernährungswirtschaft IFE (zie <http://ife-ev.de>) in Kiel berekent over augustus een 'grondstofwaarde' van melk van 30,8 cent per kg (-0,4 cent ten opzichte van juli) bij 3,7% vet en 3,4% eiwit. Dit is op basis van verwerking tot boter en magere melkpoeder.

## 5. Spot- en termijnmarkten, prognoses

### Nederland

In week 34 (23-28 augustus) werd melk op spotmarkten tegen € 33,75 per 100 kg (4,4% vet, exclusief BTW) verhandeld, volgens [www.melkmarkt.nl](http://www.melkmarkt.nl). Dit was € 1,75 hoger dan de voorafgaande week. De verhandelde hoeveelheden zijn niet bekend gemaakt.

### Duitsland

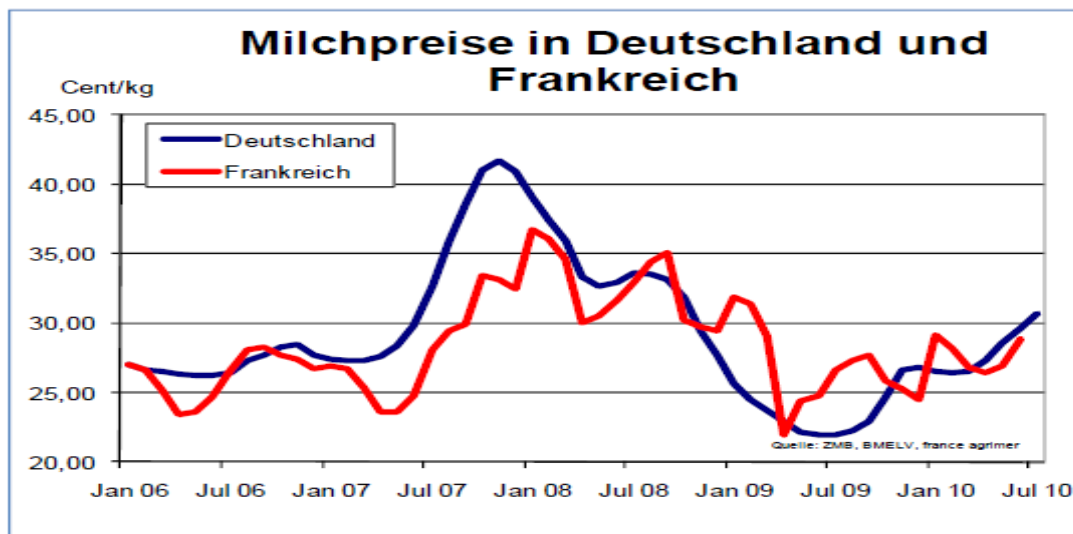
In Noord-Duitsland zou in week 34 € 33,00 per 100 kg voor spotmelk betaald worden bij 3,7% vet, in Zuid-Duitsland € 33,50 per 100 kg. Bron: [www.melkmarkt.nl](http://www.melkmarkt.nl).

### Frankrijk

De Franse organisaties van producenten, private en coöperatieve verwerkers hebben na lange onderhandelingen een collectief melkprijsakkoord gesloten. De melkprijs zou met 3,1 cent per kg melk moeten stijgen ten opzichte van het eerste halfjaar van 2010. De gemiddelde Franse melkprijs zou daarmee in het lopende kwartaal uitkomen op 33 cent per kg. Over heel 2010 zou het gemiddelde 30,1 cent per kg moeten worden.

Tegelijkertijd is ook overeengekomen dat de Franse melkprijs niet meer dan 0,8 cent per liter hoger mag zijn dan de Duitse melkprijs. De Franse zuivel had een maximaal verschil van 0,4 cent geëist. In het verleden is het prijsverschil wel veel groter geweest (zie onderstaande figuur).

De Franse mededingingsautoriteiten schijnen deze vorm van collectieve melkprijsonderhandelingen goed te vinden. Zou het in Nederland gebeuren, dan dreigde al snel een boete van maximaal 10% van het totaal aan melkgeldontvangsten (ruim € 300 miljoen).



Figuur: melkprijsverschil tussen Frankrijk en Duitsland. Bron: ZMB, BMELV, France Agrimer.

### Italië

De spotprijs van melk in Noord-Italië ligt op € 41,- per 100 kg. Zie:

[http://www.clal.it/en/index.php?type=section&section=latte\\_lodi](http://www.clal.it/en/index.php?type=section&section=latte_lodi). De prijs ligt bijna € 10,00 per 100 kg boven het niveau van een jaar geleden en ruim een cent boven het niveau van 2008 (zie onderstaande figuur).

**Italy, Verona - Average prices of Raw Italian 'spot' Milk  
(bulk in the tank, free destination dairy)**

Source: Verona Chamber of Commerce



Figuur: ontwikkeling spotprijzen in Verona, Italië. Bron: <http://www.clal.it>.

**Noord-Ierland**

De Noord-Ierse veiling verhandelde op 24 augustus 41 miljoen liter melk (1- maandscontracten) tegen 24,14 pence per liter (vorige maand: 24,80 pence ) ofwel € 29,50 per 100 kg. Zie <http://www.utdni.co.uk/auctions>. Hierbij moet rekening gehouden worden met de koers van het Britse pond ten opzichte van de euro (een pond is nu ongeveer € 1,20).

**Verenigde Staten: CBOT termijnmarkt Chicago (Chicago Board Of Trade)**

In Chicago zijn de termijnnoteringen voor de komende drie maanden iets gestegen, en voor de periode er na iets gedaald. Maar zit niet veel verschil tussen de korte en langere termijn noteringen. Zie tabel 8 en onderstaande figuur.

Tabel 8: noteringen voor Class III melk (voor kaasproductie) op de termijnmarkt in Chicago ([www.cme.com](http://www.cme.com)).

Maand van levering	CBOT slotkoers op 1 juli 2010 (eurocent per kg; dollarkoers 1,25 per €)	CBOT-slotkoers op 31 augustus 2010 (eurocent per kg; dollarkoers 1,27 per €)
Augustus	25,3	
September	26,2	27,8
Oktober	26,2	27,2
November	25,8	26,0
December	25,5	25,2
Januari	25,5	24,6
Februari	25,4	24,3
Maart	25,5	24,3
April	25,2	24,2
Mei	25,3	24,4
Juni	25,3	24,4
Juli		25,0
augustus		25,3



**Figuur: Futures voor Class III melk levering januari 2011 tussen mei en 30 augustus 2010 op de CBOT in Chicago. US\$ 14,15 komt overeen met €24,60 per 100 kg (bij US\$ 1,27 per euro, de koers op 31 augustus 2010). De lengte van de verticale balkjes onder de grafiek is een indicatie voor het aantal afgesloten contracten per dag.**

De termijnmarkt van Chicago is op 11 augustus aangevangen met het aanbieden van termijncontracten voor de levering van mager melkpoeder in de VS, EU, Nieuw Zeeland of Australië. De eerste contracten voor levering in september noteerden omgerekend ongeveer €2.180 per ton en voor levering in december werd €2.150 betaald.

### **Nieuw Zeeland**

Fonterra heeft haar prognose over de melkprijs voor het komende seizoen 2010/11 gehandhaafd: NZ\$ 6,90 – 7,10 per kg melkdroge stof; ongeveer € 30,00 per 100 kg melk bij de huidige koers van NZ\$ 1,81 per euro. Dit is voor Nieuw Zeeland zeer hoog. De toegevoegde waardecomponent (*Value Return or Distributable Profit*) bleef gelijk op 30-50 cent.

Het vertrouwen van Fonterra zal voor een groot deel bepaald worden door de ontwikkelingen in China, India, Rusland en Pakistan. Het slechte weer in veel regio's beïnvloedt de productie van graan, waardoor de graanprijzen stijgen. Dit leidt volgens Fonterra tot een verhoging van de kostprijs van melk in veel regio's in de wereld.

Wellington, een Nieuw-Zeelands bedrijf dat zich bezig houdt met termijn en – energiemarkten, start een termijnmarkt voor vol melkpoeder op 8 oktober aanstaande. Deze termijnmarkt zal de noteringen op de Fonterraveiling als referentie gebruiken. De contractgrootte zal 1 ton zijn voor een termijn van maximaal 18 maanden. Daarnaast gaan de internetveilingen vanaf nu iedere twee weken gehouden worden; de eerstvolgende op 15 september aanstaande.

### **Europese Unie**

De termijnmarkt voor zuivel van Eurex in Frankfurt trekt drie maanden na de start nauwelijks handel.

Frankrijk wil dat de **Europese Commissie** beter toezicht houdt op de handel in grondstoffen via de financiële markten. Dit volgt op een rapport door Europese Commissie en Wereldbank waaruit blijkt dat toegenomen beleggingen één van de oorzaken waren van de prijsstijgingen in 2007 en 2008 van voedingsmiddelen. Volgens de Franse ministers van Financiën en Energie & Milieu ontbreekt het aan toezicht, aldus hun brief van 31 augustus 2010. Wat Parijs betreft komt er een Europese toezichthouder of krijgen de bestaande toezichthouders meer bevoegdheden. Verwacht wordt dat de Europese Commissaris voor de interne markt Michel Barnier over twee weken met een voorstel komt. Een Europese toezichthouder zou dan vanaf 1 januari 2011 werkzaamheden van nationale autoriteiten overnemen en in bijzondere omstandigheden een speculatieverbod voor drie maanden afkondigen.

De G20 spraken vorig jaar al af om de regulering en transparantie in grondstoffen te verbeteren. Volgens de FAO controleren beleggingsfondsen en financiële instellingen ongeveer een kwart tot een derde van de handel in agrarische futures. Overigens is de belangstelling voor de nieuwe melktermijnmarkt in Hannover tot dusver gering.

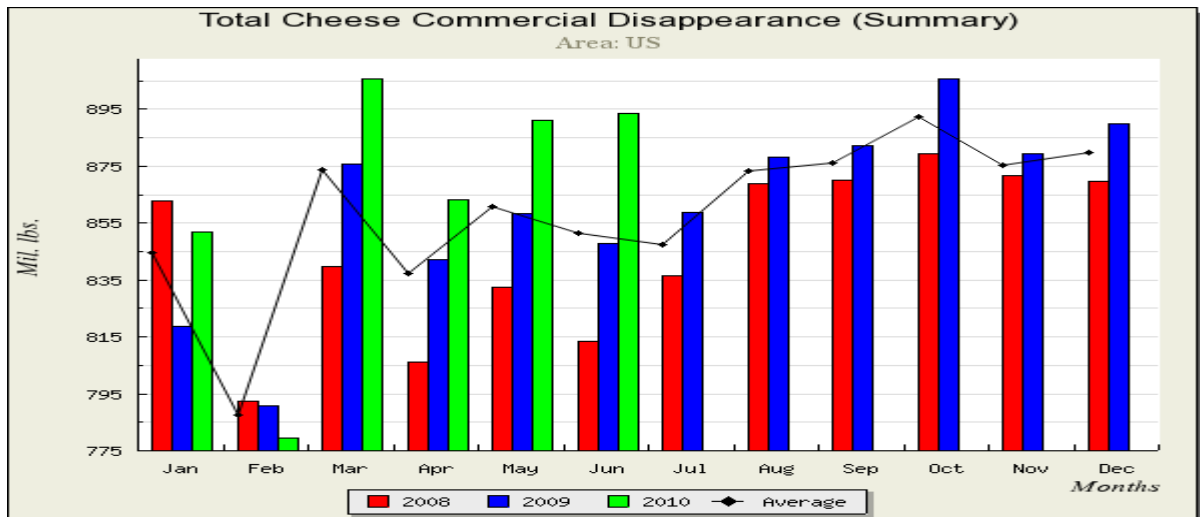
## **6. Ontwikkelingen vraagzijde, mededinging**

In **Frankrijk** lag de consumptie van zuivelproducten in de periode 4 januari – 18 juli 2010 volgens *FranceAgriMer* 1,1% hoger dan in dezelfde periode van 2009 toen de prijzen gemiddeld 2,3% hoger waren. De kaasconsumptie groeide met 1,2% (bij een gemiddeld 2,3% lagere prijs ten opzichte van 12 maanden eerder) en houdbare consumptiemelk liet 0,4% volumedaling zien (bij een 4,5% lagere prijs). De afzet van verse zuivel groeide 3,1% tegen 2,8% lagere prijzen. Er werd 3,4% meer room afgezet tegen 2,1% lagere prijzen.

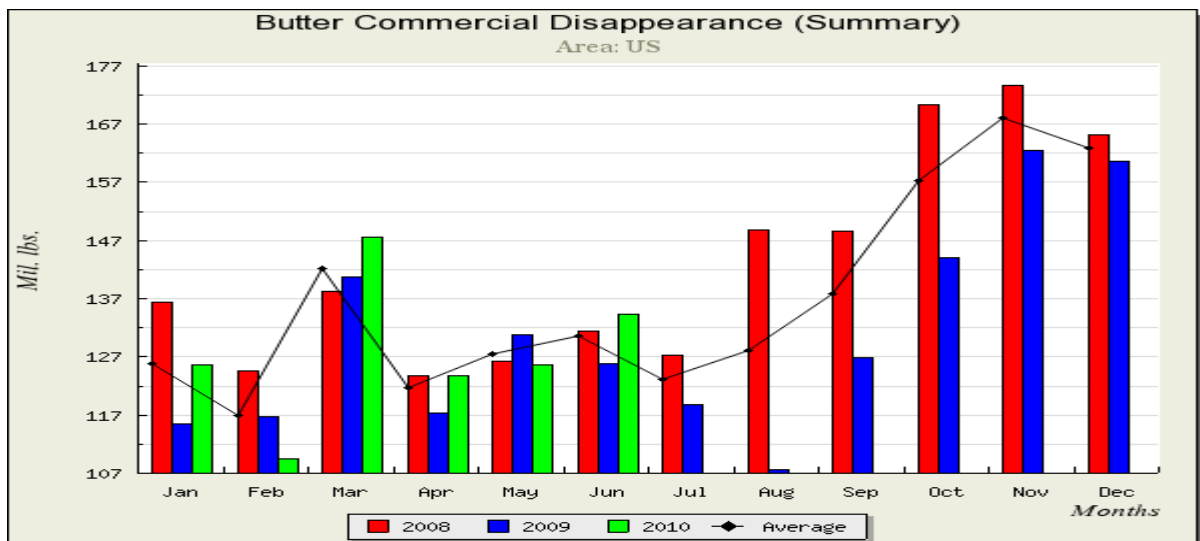
In het **Verenigd Koninkrijk** is het verkocht volume het eerste halfjaar van 2010 met 0,9% toegenomen ten opzichte van 2009. Cheddar lag in juli op het schap voor gemiddeld £ 8,53 per kg, een toename met 10,1% in vergelijking met juli 2009.

**Duitsland** rapporteerde de afgelopen maand een opmerkelijke 2,2% economische groei in het tweede kwartaal. De groei werd vooral gedragen door de export, maar ook de consumentenbestedingen maakten een flinke groei door. De Duitse centrale bank heeft de groeiverwachting voor 2010 verhoogd van 2 naar 3%. Deze toename is in contrast met de kwakkelende groeicijfers van de VS en enige afkoeling in China. Ook de zogenaamde *GfK-index* (een maat voor het consumentenvertrouwen in Duitsland) steeg in augustus van 3,7 naar 4,0, het hoogste niveau sinds oktober 2009. In Duitsland werd in juli 4,2% meer drinkmelk, 2,7% meer kaas, 6% meer kwark en 9,4% meer yoghurt ingekocht als in juli 2009. De afzet van boter liep door de hitte – en mogelijk de ongewoon hoge noteringen - met 7,4% terug.

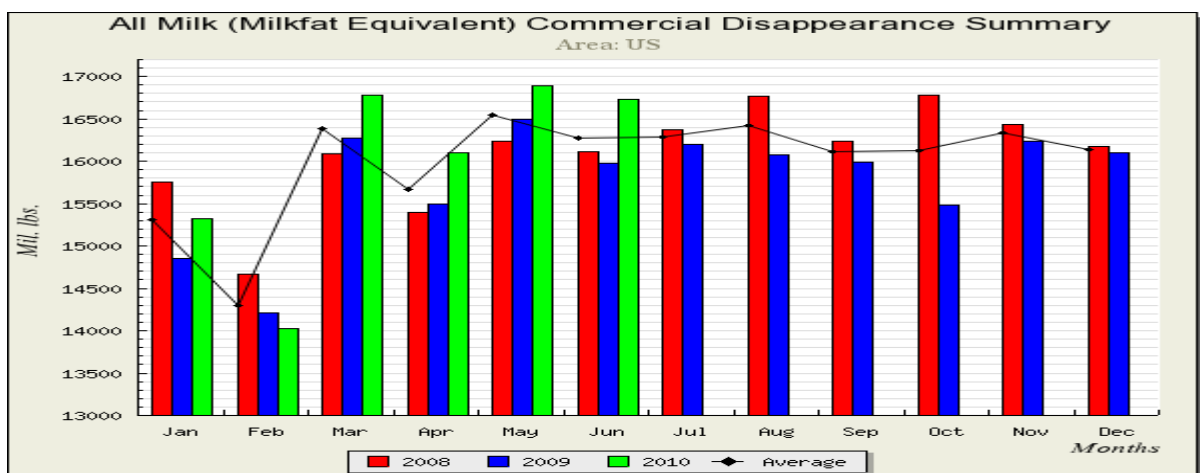
Uit onderstaande figuren blijkt dat de kaasconsumptie in de **Verenigde Staten** in mei en juni flink toenam ten opzichte van 2008 en 2009. In juni lag de consumptie voor kaas en boter respectievelijk 5,4% en 6,7% hoger dan in dezelfde maand van 2009. Gerekend in melkequivalent (vetbasis) was de Amerikaanse consumptie in juni 4,8% groter dan in dezelfde maand een jaar eerder.



Figuur: Amerikaanse, maandelijkse kaasconsumptie in 2008, 2009 en 2010. bron: <http://future.ae.wisc.edu/tab/sales.html#41>.



Figuur: Amerikaanse, maandelijkse boterconsumptie in 2008, 2009 en 2010. bron: <http://future.ae.wisc.edu/tab/sales.html#41>.



**Figuur: Amerikaanse, maandelijkse totale zuivelconsumptie in 2008, 2009 en begin 2010. bron: <http://future.aae.wisc.edu/tab/sales.html#41>.**

In **Nederland** hebben Aldi als Albert Heijn hebben de laatste maand hun discountprijzen ongewijzigd gelaten. Het enige verschil met vorige maand is dat AH nu 2 literpakken verse halfvolle melk aanbiedt tegen € 0,99, dus € 0,495 per liter. Dit is feitelijk een prijsverlaging ten opzichte van de € 0,52 per liter die een maand geleden gevraagd werd. Zie tabel 9.

**Tabel 9: ontwikkeling van winkelprijzen (€) van enkele zuivelproducten bij Albert Heijn en Aldi in 2008, 2009 en 2010. Bron: LTO.**

Product	Aldi										
	2008	2009			2010						
	22-3	27-4	23-10	28-12	28-2	3-4	15-5	1-7	21-8		
Boter (250 gram)	0,89	0,69	0,89	1,09	1,09	0,89	0,89	1,15	1,15		
Houdbare halfvolle melk (liter)	0,55	0,45	0,39	0,47	0,47	0,47	0,49	0,49	0,49		
Verse halfvolle melk (liter)	0,59	0,49	0,45	0,49	0,49	0,49	0,49	0,52	0,52		
Magere yoghurt (liter)	0,59	0,59	0,49	0,49	0,49	0,49	0,49	0,49	0,49		
Jonge kaas (kg) (48+)	4,65	4,19	3,89	3,89	3,79	3,79	3,79	3,79	3,79		
	Albert Heijn										
	2008	2009			2010						
	22-3	27-4	23-10	28-12	28-2	3-4	15-5	1-7	21-8		
Boter (250 gram)	0,89	0,75	0,69	0,84	0,84	0,84	0,86	0,86	0,89		
Houdbare halfvolle melk (liter)	0,55	0,45	0,39	0,47	0,47	0,47	0,47	0,47	0,47		
Verse halfvolle melk (liter)	0,72	0,49	0,45	0,49	0,49	0,49	0,49	0,52	0,99 (2 l)		
Magere yoghurt (liter)	0,55	0,59	0,49	0,49	0,49	0,49	0,49	0,49	0,49		
Jonge kaas (kg) (48+)	4,49	4,19	3,89	3,89	3,79	3,79	3,79	3,79	3,79		

Het verschil tussen producenten- en winkelprijzen van jonge kaas en verse melk is in vergelijking met begin 2007 veel groter, zoals blijkt uit de tabellen 10 en 11.

**Tabel 10: verschil tussen de groothandels- en winkelprijs van jonge kaas, begin 2007 en augustus 2010. Bron: LTO.**

Jonge kaas	Groothandelsprijs kaas	Winkelprijs (AH, Aldi)	Verskil
	€ per kg	€ per kg	€ per kg
Januari 2007	2,80-2,90	2,99-3,15	€ 0,19 - 0,25
augustus 2010	±3.20	3,79	€ 0,59
Verskil (%)	+12%	+ 22%	+ 236-311%

**Tabel 11: verschil tussen de groothandels- en winkelprijs van verse halfvolle melk begin 2007 en augustus 2010. Bron: LTO.**

Verse halfvolle melk	Uitbetaalprijs af boerderij (4,4% vet)	Winkelprijs (Aldi, AH) van halfvolle melk (1,5% vet)	Verskil
	€ per kg	€ per liter	€ per kg

<b>Januari 2007</b>	0,30	0,39	€ 0,09
<b>augustus 2010</b>	0,33	0,495 – 0,52	€ 0,165 – 0,19
<b>Vershil (%)</b>	<b>+10%</b>	<b>+33%</b>	<b>+83-111 %</b>

## Europese discussies over mededinging

Het Europees Parlement stemt op 6 september plenair over het rapport Bové. Dit rapport vraagt de Europese Commissie om nieuwe wetgeving die moet verhinderen dat sommige partijen in de voedselketen een te dominante positie krijgen. Tegelijk moet de positie van boeren en tuinders – en hun coöperaties - in de keten versterkt worden, onder andere als zij streven naar duurzame productie, en moet de prijsvorming transparanter. De Europese Commissie moet ook onderzoek doen naar eventueel misbruik van huismerken ten opzichte van A-merken (die in handen zijn van producenten). LTO is tevreden over deze punten en de toegenomen aandacht voor (het gebrek aan) mededinging door Brussel. Het rapport van het Europees Parlement vergroot de druk op de Europese Commissie om met voorstellen te komen. LTO is wel kritisch over de druk vanuit Zuid-Europese landen en sommige belangengroepen om te komen tot verplichte land van herkomstetikettering. Dit idee is ingegeven door protectionisme.

De Britse regering gaat een Ombudsman aanstellen voor toezicht op de relaties tussen supermarkten en producenten. Dit was al aangekondigd naar aanleiding van het van kracht worden van een ‘supply code’ in februari 2010. Eind 2010 wordt een wetsvoorstel verwacht voor adoptie door het Britse parlement in 2011.

## 7. Europees en Amerikaans zuivelmarktbeheer

### Europese Unie

- Aangemeld voor particuliere boteropslagvergoeding was eind augustus 94.000 ton tegen 127.000 ton twaalf maanden daarvoor. De geringe belangstelling tekent de krapte op de markt.
- Interventie: er lag half juni nog 1.545 ton boter en 192.000 ton mager melkpoeder in voorraad. Sinds half september 2009 is er niet meer opgekocht. Het laatste restje boter blijft door administratieve oorzaken nog onverkocht. De Europese Commissie heeft het afgelopen jaar goed verdiend aan de verkoop van interventieboter (opkoop tegen € 2,21 per kg, verkoop tegen prijzen rond € 3,50). De Commissie heeft tot dusver alle tenders voor mager melkpoeder geweigerd. Op 26 augustus was er in het marktbeheercomité in het geheel geen belangstelling. Naar verluidt had de handel afgesproken geen bod uit te brengen, uit ontevredenheid over het voorraadbeheer van de Europese Commissie. De handel zou graag mager melkpoeder aankopen voor prijzen rond de € 2.000 per ton en schermt met belangstelling in Rusland. De marktprijzen zijn internationaal rond de € 2.200 per ton en stegen vorige week zelfs iets. De Commissie heeft de afgelopen maanden al vaak aangegeven absoluut geen haast te hebben interventievoorraden af te zetten. Mager melkpoeder kan zonder veel problemen drie jaar bewaard worden. De huidige voorraad ligt nu een tot anderhalf jaar in de Europese koelhuizen. Komend jaar zal er zeker weer een 60.000 ton afgezet worden via het minst bedeelde programma van de Europese Unie (zoals voedselbanken).
- Exportsteun: op dit moment keert de Europese Commissie geen exportsteun uit.

## **Verenigde Staten**

Interventie: de CCC (*Commodity Credit Corporation*) van het Amerikaanse USDA heeft evenals de EU de laatste maanden geen mager melkpoeder en boter uit de markt gehaald. Er lag eind juni nog slechts 700 ton mager melkpoeder in overheidsvoorraad. Deze voorraad wordt in rap tempo afgebouwd, zo blijkt uit de cijfers. Een jaar geleden was de voorraad mager melkpoeder nog 103.000 ton.

Exportsteun: USDA heeft sinds 29 oktober geen 'bonussen' meer uitgedeeld. CWT geeft via haar *Export Assistance Program* steun aan de kaasexport. Dit wordt in principe betaald uit heffingen.

## **8. Marktvoruitzichten**

Het herstel van de melkmarkt van de afgelopen maanden vertaalt zich nu in een snel toenemende melkproductie; in Europa, VS, Nieuw Zeeland en Australië. Uitgezonderd Cheddar in Amerika en de mager melkpoeder in Europese interventie, zijn de voorraden veel kleiner dan vorig jaar rond deze tijd. De consumptiecijfers van de afgelopen maanden in Amerika en Europa zijn positief, ondanks iets minder lage winkelprijzen voor boter en drinkmelk. Daarnaast is er een goede vraag in Rusland, mede aangewakkerd door de hete zomer en de branden. Ondanks de toegenomen productie lijkt de markt voorlopig dus vooruit te kunnen zonder dat er prijsdruk ontstaat. Het komende halfjaar zal de mate van economische groei sterk bepalend zijn. In Europa trekt Duitsland de kar, en Nederland zit in de slipstream. In Oost-Azië blijven de signalen positief; ondanks enige afkoeling (groei 7% in plaats van 11% in 2009) koopt China volop in. India rekent in 2010 op 8,8% economische groei.

Daarnaast is het natuurlijk afwachten hoe de productieomstandigheden in Nieuw Zeeland, Nieuw Zeeland en Zuid-Amerika zullen zijn. Voorlopig is er voldoende regen gevallen.

De hogere graan- en sojaprijzen gaan doorwerken in de voerprijzen en daarmee in de kostprijs van melk. De landen waar 'grass-based' (alleen gras) de norm is, zijn de komende tijd dus in het voordeel; dit blijkt o.a. uit de zeer optimistische prijsprognose van Fonterra voor 2010-2011.

De *Baltic Dry Index* (BDI), een index die scheepvaartkosten van droge grondstoffen en bulkgoederen bijhoudt, is sinds juni weer gestegen. De BDI bleek in 2008 een uitstekend voorspellend vermogen voor de economische ontwikkelingen te hebben. In juni was de BDI op haar laagste punt sinds begin 2009, maar tussen half juli en half augustus steeg de index met ruim 60%.



**Figuur: ontwikkeling van de Baltic Dry Index. Bron: Bloomberg.**

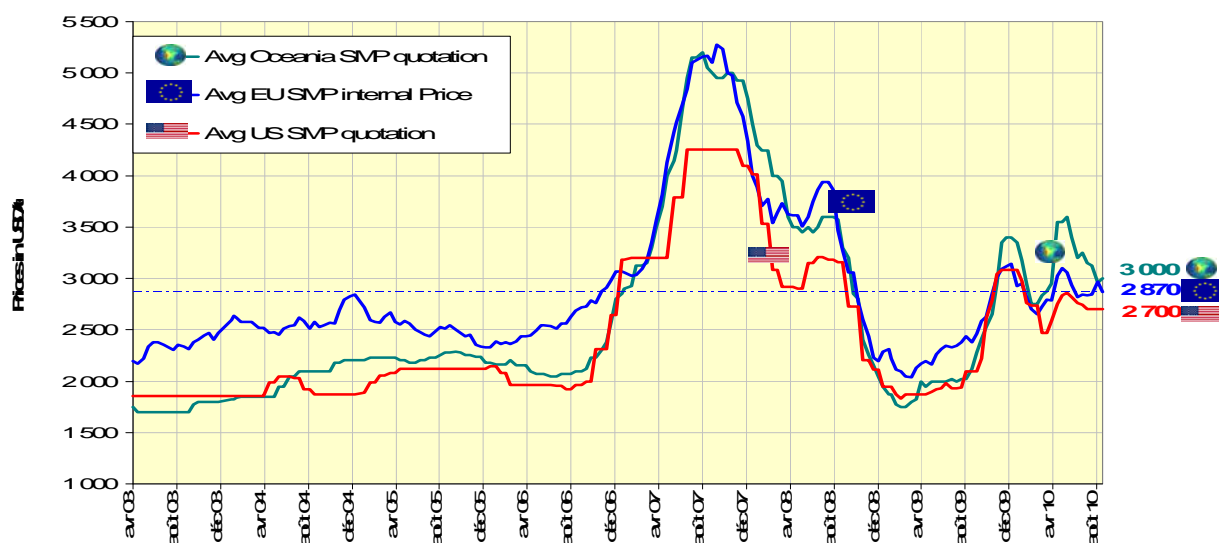
Tabel 12 laat zien dat de grote zuivelexporteurs hun productie gaan opvoeren. De impact van de Verenigde Staten is hierbij het grootst. Het wereldmarktvolume is ongeveer 40-45 miljard kg melk, dus een toename van enkele honderden miljoen kg kan voorraden en vervolgens prijzen beïnvloeden, als de vraag niet navenant meegroeit. Zoals gezegd: dat zal sterk afhankelijk zijn van de macro economische ontwikkelingen in de tweede helft van 2010.

**Tabel 12: productieontwikkelingen in de belangrijkste zuivelexporterende landen**

Land	Toe- of afname productie (miljoenen kg)	Opmerkingen
EU	+ 2.500	Prognose 2010-2011 (+2,0%)
Nieuw Zeeland	+640	Prognose seizoen 2010-2011 (+4%)
Australië	+180	Prognose seizoen 2010-2011 (+2%)
Verenigde Staten	+1.800	Op basis van april-juli 2010 (+ 2%)
Argentinië	0	Jan-juni: -6,2% door weersomstandigheden. Zwalkend overheidsbeleid geeft onzekerheid.
Brazilië	+200	Feb-april +3,5%, voorzetting productietrend derde kwartaal 2009, Brazilië blijft netto importeur
Oekraïne	- ?	Hittegolven hebben de landbouwproductie negatief beïnvloed.

Onderstaande grafiek toont dat de noteringen van mager melkpoeder in Nieuw Zeeland, Europa en VS dicht bij elkaar liggen. Door de kleine verschillen kunnen koersontwikkelingen of andere ontwikkelingen bepalend zijn voor of Europa meedoet op de wereldmarkt of niet. De laatste Fonterraveiling (1 september) toont dat de markt erg gevoelig is voor schommelingen.

### EU/US/Oceania Quotations of SMP



**Figuur: ontwikkeling van de prijs van mager melkpoeder sinds 2003 tot augustus 2010 in EU, Nieuw Zeeland en VS. Op de internetveiling van Fonterra op 1 september liep de notering op naar US\$ 3.197, hetgeen in deze grafiek nog niet is verwerkt. Bron: Europese Commissie.**

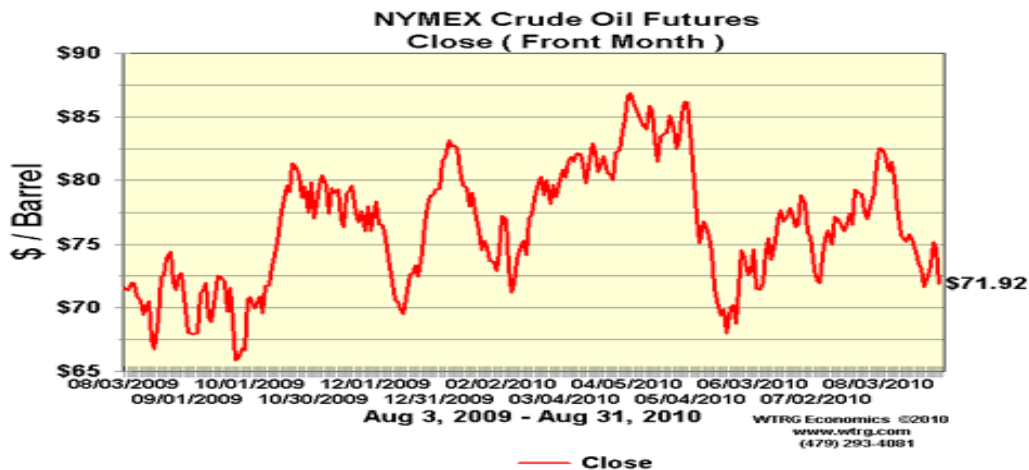
### Inputs en vet/eitwit/suiker alternatieven

De prijzen van een aantal grondstoffen zijn de afgelopen maanden gestegen. De tarweprijs liep vanaf eind juni op termijnmarkten fors op door de droogte en bosbranden in Rusland en het gebied rond de Zwarte Zee, en vervolgens het Russische exportverbod dat ook geldt voor maïs, gerst en haver. Ook in China vallen de oogsten tegen, met als gevolg dat de grootste Chinese import van de laatste 15 jaar met zo'n 1 miljoen ton (de jaarlijkse Chinese maïsconsumptie wordt geschat op 156 miljoen ton). De Chinese import van sojabonen stijgt dit jaar van 40 naar 50 miljoen ton. De Oekraïne heeft een aangekondigde tarwe-exportstop voorlopig opgeschort. In de VS stegen de termijnnoteringen van maïs afgelopen week naar het hoogste niveau sinds juni 2009 door berichten over droogte. De FAO "food index" is gestegen naar 175,9 punten, het hoogste niveau van de laatste twee jaar. De FAO index voor vleesprijzen zit op het hoogste niveau van de laatste 20 jaar. De FAO heeft ook zijn prognose voor de wereldwijde tarweoogst verder verlaagd naar 646 miljoen ton, 5,1% minder dan vorig jaar. Hoewel de wereldwijde graanvoorraden voorlopig voldoende zijn, neemt die in 2010 met 2% af. Dit, hoewel de tarweoogst in 2010-2011 naar verwachting de op twee na grootste ooit zal zijn. De markten wachten nu af hoe groei en oogst op het zuidelijk halfrond gaan verlopen en dan vooral in Australië.

**Tabel 13: ontwikkeling van wereldmarktprijzen van een aantal agrarische grondstoffen (leveringstermijn twee maanden, palmolie: spotprijs).**

Product	Eenheid	1 feb 2008	20 juni 2008	19 dec 2008	22 mei 2009	28 dec 2009	2 mrt 2010	6 apr 2010	2 juli 2010	1 sept
	US\$ per..									
Mais	Bushel (25,4 kg)	500	747	377	430	416	382	347	372	447
Tarwe	Bushel (27,2 kg)	937	906	562	613	551	505	464	503	709
Sojabonen	Bushel (27,2 kg)	1284	1558	864	1166	1038	964	945	916	1006
Palmolie	Ton	1265	1223	490	825	755	813	865	805	933
Suiker	Ton	376	383	299	437	694	619	489	467	526

De olieprijs schommelt nog steeds tussen 70-80 dollar. Zie hieronder.



Figuur: olieprijsontwikkeling van 3 augustus 2009 tot en met 31 augustus 2010.

### Valuta

De euro koerst de laatste weken op 1,28 US dollar en 1,79 Nieuw-Zeelandse dollar, zie de onderstaande figuur.



Figuur: waardeontwikkeling van de euro in Amerikaanse dollars. De koers schommelde op 1 september rond US\$ 1,28 per euro.



**Figuur: waardeontwikkeling van de Nieuw-Zeelandse dollar t.o.v. de Amerikaanse dollar. Een dollar is nu NZ\$ 1,41. Begin 2009 was de koers nog NZ\$ 2,00. Een euro is nu NZ\$ 1,79.**

Samengevat lijkt de combinatie van ongunstig weer in een aantal landen, de voor het merendeel geringe voorraden en voldoende economische groei in staat om de productiegroei voorlopig op te vangen. De weersomstandigheden in Nieuw Zeeland zullen sterk bepalend zijn voor hoeveel product er het komende jaar vanuit het zuidelijk halfrond op de wereldmarkt komt. De recente marktontwikkelingen tonen opnieuw dat ogenschijnlijk kleine veranderingen grote prijsschokken tot gevolg kunnen hebben.

## **9. Zuivelbeleid: Europese Commissie, Europees Parlement**

De Europese Commissie heeft ruim 5.700 reacties, waaronder die van LTO Nederland, ontvangen op haar openbare burgerconsultatie over het toekomstige GLB (zie: [http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/debate/index\\_nl.htm](http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/debate/index_nl.htm)). In de particuliere reacties uit Nederland komen de termen duurzaamheid, milieu/klimaat, dierenwelzijn, eerlijke concurrentie, landschap, voedselzekerheid, gelijk speelveld, biologische productie, GGO-vrij en 'aanpassing subsidiesysteem' een aantal malen voor. Op 19 en 20 juli zijn de resultaten op een conferentie in Brussel – LTO was één van de deelnemers – bekend gemaakt. Dit najaar komen Frankrijk en Duitsland vermoedelijk met een gezamenlijk document, waarna de Europese Commissie half november een discussienotitie (zonder budgetcijfers!) presenteert. Medio 2011 volgt dan een concreet voorstel in tandem mét een begrotingsvoorstel 2014-2020. Het Europees Parlement en de lidstaten zullen vervolgens hun zegje doen. Duidelijkheid over een compromis zal er waarschijnlijk pas begin 2013 zijn, nadat de EU-regeringsleiders akkoord zijn over het EU-budget 2014-2020. Vanaf 2014 zullen de veranderingen op het erf voelbaar gaan worden.

Een belangrijke bijdrage aan het debat is het advies van de *High Level Expert Group on Milk* (HLG), dat op 12 juli besproken wordt door de EU-landbouwministers. Belangrijke punten zijn het behoud van interventie na 2013, de steun voor een basispremie als instrument tegen inkomensschommelingen en betere consumenteninformatie over imitatieproducten. Zie ook de LTO melkmarktupdate van eind mei 2010.

De Europese Commissie komt eind 2010 al met een voorstel op basis van het HLG-rapport en dan vooral over de gemeenschappelijke marktordening (GMO). Voor december 2010 stond al gepland dat de Europese Commissie een analyse van de zuivelmarkt maakt, en op basis daarvan voorstellen kan doen om bij te dragen aan de zachte landing van het quotumsysteem. Dit is eind 2008 in de Health Check afgesproken.

Als onderdeel van een Europees wetsvoorstel voor verbetering van consumenteninformatie ligt er een voorstel in het Europees Parlement om melk alleen als 'vers' te labelen bij een houdbaarheidsdatum van maximaal zeven dagen na verwerking. Veel melk (bijvoorbeeld in Engeland al zeker de helft) blijft langer houdbaar dankzij alle innovaties die de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden op boerderij, fabriek en in de keten met name op het terrein van hygiëne, koeling, pasteurisatie en snelle logistiek. Melk van de boerderij kan al binnen 24-48 uur in de winkel zijn. Vermoedelijk hebben de betrokken Europarlementariërs zich dit niet gerealiseerd. LTO heeft bij de Europese Commissie en LNV aangegeven dat zeven dagen veel te kort is. Het wetsvoorstel komt dit najaar op de agenda van de Europese landbouwministers.

## **Verenigde Staten**

In de VS worden hoorzittingen gehouden over de nieuwe "Farm Bill" die in 2012 klaar moet zijn. Zie voor enkele achtergronden de melkmarktupdate van juli 2010. Centraal in het debat staat o.a. marktbeheer, waarbij sommige partijen pleiten voor aanbodsmanagement gekoppeld aan inkomenssteun. Omdat er in november verkiezingen voor Congress en senaat plaatsvinden, heeft het huidige debat een hoog politiek karakter.

## **10.Overige actualiteiten: Nestlé, Glanbia, Danone, handelsoorlog Mexico-VS, fusie Nordmilch-Humana**

### **Nestlé**

De grootste levensmiddelenfabrikant ter wereld Nestlé verwacht in 2010 5% meer levensmiddelen en dranken te verkopen. Over het eerste halfjaar van 2010 werd 6,1% meer omzet geboekt. Dit is duidelijk meer dan concurrent Unilever, waar de verkoopgroei 3,8% was. Van de grote voedingsconcerns zat alleen Danone hoger met bijna 7% groei. Nestlé boekte maar liefst 10,4% groei in Azië, Oceanië en Afrika. De netto winst over het eerste halfjaar ging met 7,5% omhoog naar 5,5 miljard Zwitserse franken. Nestlé verwacht, net als CSM en Unilever eerder, dat grondstoffen duurder worden. Melk is bij Nestlé verantwoordelijk voor ongeveer 23% van de grondstofkosten.

### **Glanbia**

De Ierse zuivelonderneming Glanbia rapporteert € 48,6 miljoen winst (+58,8%) over het eerste halfjaar van 2010. De totale omzet was € 1,04 miljard (+9,7%), vooral dankzij 4,1% extra volume, 5,3% hogere prijzen en gunstige valutakoersen.

### **Danone**

Het Franse zuivelconcern Danone heeft de omzet in het eerste halfjaar met zeven procent weten op te voeren naar € 8,36 miljard. De netto winst was € 838 miljoen tegen € 932 miljoen in het eerste halfjaar van 2009. Melk is bij Danone verantwoordelijk voor ongeveer 38% van de grondstofkosten. De groei in verse zuivelproducten werd vooral buiten Europa gerealiseerd, al behaalt Danone meer dan de helft van haar omzet nog steeds in Europa. De afdeling verse zuivel, die ongeveer een miljard euro meer omzet boekte dan de afdelingen waters, baby- en medische voeding, zag in de eerste helft van 2010 de omzet met 7,1% stijgen tot € 4,76 miljard. In volume bedroeg de toename meer dan 9%, maar prijsverlagingen snoepten daar in waarde 2,7% vanaf. De groei werd voornamelijk

gerealiseerd in de VS, Brazilië, Mexico, Argentinië en Japan. Het zwaartepunt van de verkopen van Danone ligt in Europa met een omzet van € 4,7 miljard. De omzetstijging is hier met 1,7% wel veel beperkter dan de stijging in Azië (+13,8% naar €1,16 miljard) en in de rest van de wereld (+16% naar €2,5 miljard).

### **Handelsoorlog Mexico - VS**

De Mexicaanse regering heeft een importheffing van 20-25% ingesteld op een aantal Amerikaanse producten, waaronder kazen als Cheddar, Mozzarella en Gouda. De export zou een jaarlijkse waarde hebben van bijna 60 miljoen dollar. Mexico doet dit om de VS te dwingen te voldoen aan het NAFTA-akkoord dat Mexicaanse vrachtwagens een betere toegang tot de Amerikaanse markt zou moeten bieden.

### **Fusie Nordmilch – Humana**

Nordmilch en Humana willen op korte termijn hun voornemen tot fusie aanmelden bij het Duitse *Bundeskartellamt*, zodat de nieuwe coöperatie in januari 2011 van start kan gaan.